

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

3^E JAARGANG

WOENSDAG 19 JUNI 1918

No. 129

INHOUD

	Blz.
BANKCONCENTRATIE IN ENGELAND door B.....	537
IJzer-, Nikkel- en Chroomertsen in Ned.-Indië door Ir. E. C. Abendanon	539
De Katoenhandel in Engelsch-Indië door J. G.	541
De Nederlandsche Bank en de afgifte van goud	541
De Algemeene Zweedsche Exportvereeniging.....	543
AANTEKENINGEN:	
Handelsverkeer tusschen Ned.-Indië en de V. S.	544
De quantitative vermindering van de Engelsche han- delsbeweging	544
Immigratie en Emigratie van de V. S. in 1917	544
BOEKAANKONDIGING:	
United States Tariff Commission - Annual Report 1917 bespr. door B.	545
INGEZONDEN STUKKEN:	
Gemiddelde levensduur vóór en na den oorlog door Dr. B.	546
De schaarschte aan zilvergeld door H. Drijfhout & Zoon	547
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	548
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	548—556
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: Mr. G. W. J. Bruins.

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Secretaris-Redacteur: G. E. Huffnagel.

Secretariaat: Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.
Telef. Nr. 3000. Telegr. adres: Economisch Instituut.
Postcheque en girorekening Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p.
in Nederland f 12,—. Buitenland en Koloniën f 14,—
per jaar. Losse nummers 30 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het
weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande
ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos,
voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentien f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonne-
ment volgens tarief. Administratie van abonnemeten
en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-
Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.

17 JUNI 1918.

Ook deze berichtswEEK bleef geld weder ruim be-
schikbaar. Particulier disconto schommelde tusschen
2½ en 2¾ pCt., de prolongatie-notering tusschen
2¼ en 3¼ pCt. De omzetten blijven uiterst gering,
waardoor de noteringen gedrukt worden. Bij grooter
omzetten en gelijken toestand van de geldmarkt zouden
deze allicht iets hooger zijn; toch blijft de verruiming
doorgaan en blijven de tijdens de laatste moeilijkheden
met Duitschland aan de markt onttrokken gelden
geregeld terugvloeien. De cijfers van den weekstaat der
Nederlandsche bank komen eveneens weder meer op
hetzelfde peil als vóór die onttrekkingen. De hoogste

cijfers werden bereikt in den weekstaat van 4 Mei,
toen de disconto's waren opgelopen tot ca. 61 miljoen
en de beleeningen tot ca. 170 miljoen, terwijl de
direct opeisbare schulden waren gedaald tot ca.
64 miljoen. Het dekkingspercentage was toen in
2 weken gedaald van 76 tot 70 pCt. In den staat van
deze week komen deze hoofden voor met resp. 45,
118 en 58 miljoen en is het dekkingspercentage weder
geklommen tot 75 pCt.

* * *

De minister van financiën doet weder een beroep op
de geldmarkt tot het plaatsen van schatkistpapier. De
inschrijving is opengesteld op Vrijdag a.s. Aangeboden
worden wederom 3- en 6- maands-promessen en 4½ pCt.-
biljetten met een looptijd van een jaar. Het totaal
bedrag is 20 miljoen gulden. In aanmerking nemend
de ruime geldmarkt en het betrekkelijk geringe bedrag
van de inschrijving kan men een voor de regeering
gunstig verloop verwachten. Ook de groote gemeenten
maken zich gereed om van de ruimere geldmarkt
gebruik te maken. Door de Gemeente Rotterdam is
de inschrijving reeds opengesteld op een 4½ pCt. geld-
leening groot 8 miljoen, terwijl de Gemeente Amster-
dam reeds eerder het voornemen had kenbaar gemaakt
en dus binnenkort waarschijnlijk eveneens een in-
schrijving zal openstellen.

* * *

De wisselmarkt was weder zeer stil. De entente-
wissels bleven ongeveer onveranderd. De centrale
waren daarentegen flauw en vooral Weenen was zeer
sterk aangeboden. Het slot was echter iets vaster, in
het bijzonder voor Weenen, dat zich Zaterdag na een
buitengewoon sterke daling op Vrijdag scherp kon
herstellen, 23.—, 20.90, 22.—.

BANKCONCENTRATIE IN ENGELAND.

In een artikel, gewijd aan het Engelsche Bankwezen,
werd op 6 Maart j.l. blz. 197, een overzicht gegeven
van verschillende thans in Engeland hangende vraag-
stukken op bankgebied, waarbij in de laatste plaats
het een en ander werd medegedeeld en met cijfers
toegelicht over het concentratieverschijnsel, dat spe-
ciaal in het begin van dit jaar weder sterk naar voren
was gekomen. Niet minder dan vier fusies toch onder
de twaalf groote Londensche joint stock banken waren
aangekondigd, waardoor het aantal dezer banken tot
acht zou zijn teruggebracht. Drie dezer fusies zijn
doorgegaan. De laatstaangekondigde echter, die tus-
schen de in omvang en financieele macht aan de spits
staande London City and Midland Bank en de London
Joint Stock Bank, is door den schatkistkanselier,
wiens toestemming thans voor alle wijzigingen in het

kapitaal van vennootschappen vereischt is, tegengehouden. Dit doende had Bonar Law evenwel, gelijk reeds in het aangehaald artikel werd medegedeeld, tegelijk in het Parlement kennis gegeven van zijn voornemen in overleg met den President van den Board of Trade een Commissie te benoemen van bankiers, kooplieden en industriëelen, teneinde de vraag onder de oogen te zien, in hoeverre het algemeen belang bij de toenemende concentratie in het Engelsche bankwezen is betrokken en welk standpunt de regering tegenover het verschijnsel behoort in te nemen.

De Commissie, welke spoedig daarop benoemd werd, bestond uit 12 leden onder voorzitterschap van Lord Colwyn, terwijl o.a. de afgetreden president der Engelsche Bank, Lord Cunliffe, deel der commissie uitmaakte. Zij heeft thans op 21 Mei j.l. haar verslag ingediend (Cd. 9052), waarin op beknopte wijze het vraagstuk onder de oogen wordt gezien. Het verslag, dat in Engeland uiteraard veel aandacht getrokken heeft, is belangrijk genoeg om eenigszins nader te worden gezien.

De Commissie vangt aan met enkele woorden over den omvang en den aard van het verschijnsel zelf. Van ongeveer 300 bankfusies bestaat aantekening, waarvan meer dan de helft in de laatste 50 jaar. In een of twee gevallen zijn fusies op plaatselijke oppositie afgestuit; over het algemeen heeft evenwel het proces van voortdurende consolidatie zich tot voor korten tijd zonder dat ernstige oppositie ontstond, voltrokken. Het resultaat is geweest, dat sinds 1891 het aantal private banks van 37 op 6 is gedaald, dat der Engelsche joint stock banks van 106 op 34. Vraagt men zich af, waarom thans enkele der laatste fusies tot bezwaren aanleiding hebben gegeven, dan moet de oorzaak hiervan in de eerste plaats worden gezocht in het feit, dat de fusies van karakter veranderd zijn en niet langer bestaan in de opneming van in hoofdzaak plaatselijke banken in een groote bank, die hiermede haar net van vestigingen uitbreidt en afrondt, doch in de samensmelting van twee gelijksoortige banken, ieder met groote fondsen en een uitgebreid filialennet. Een vereeniging van de laatste soort kan spoedig het moment bereiken, waarop zij naar verhouding slechts een zeer geringe uitbreiding van gebied brengt, doch in de eerste plaats leidt tot opheffing of vermindering van concurrentie. Voor Londen is dit moment reeds bereikt, voor de voornaamste steden in de provincie zal zulks weldra het geval zijn. Wat de laatste fusies betreft, haar algemeen karakter blijkt uit de volgende cijfers, welke onderlinge verhouding, ook zonder nadere toelichting, aanwijst, dat de arbeids-terreinen, al vallen zij in de hoofdplaatsen samen, toch overigens nog vrij sterk afwijken. De derde der hieronder gegeven combinaties is, als men weet, niet doorgegaan.

	Bijkant. te Londen	Bijkant. in de Provincie	Agenten in het Buitenl.
a. { National Provincial	26	251	31
{ Union of London & Smith's	31	78	150
b. { London County & Westm.	110	180	400
{ Parr's	35	160	35
c. { London City & Midland	107	419	850
{ London Joint Stock	41	109	70

De Commissie stelt vervolgens tegenover het argument, dat het bankwezen, om zijn functies te kunnen verrichten, minstens gelijk opgroeien moet met de organen in het bedrijfsleven, als hare meening, dat dit ook zonder de laatste fusies in voldoende mate bereikt was en dat de bestaande groote joint stock banks voldoende financieele kracht bezitten om te voldoen aan alle credietbehoefden, die na den oorlog zullen kunnen rijzen, te meer waar alle gelegenheid bestaat om op het voorbeeld van de Deutsche consortia voor speciale doeleinden gezamenlijk op te treden.

De Commissie noemt dan drie gronden, die haars inziens op het oogenblik tegen verdere fusies kunnen worden ingebracht.

I. De vermindering van het bankkapitaal. Aan de „Economist” ontleent de Commissie het volgende veelzeggende staattie:

	Gestort kapitaal en reserves in mill. £	Deposito's in mill. £	Verhouding in %
1890..	68	369	18
1895..	69	456	15
1900..	79	587	13
1905..	82	628	13
1910..	81	721	11
1915..	82	993	8
1917..	84	1.365	6

Sterker nog dan de vermindering van het nominaal gestorte kapitaal, die bovendien meestentijds door een toevoeging aan de reserves wordt goedgemaakt, is bij de fusies van de laatste jaren de beperking van de aansprakelijkheid van aandeelhouders door verlaging van het niet-gestorte kapitaal. Immers zijn, gelijk men weet, in afwijking van wat elders het geval pleegt te zijn, de Engelsche joint stock banks gekapitaliseerd op de wijze onzer hypotheekbanken. Bij de bovengenoemde recente fusies kwam deze verlaging sterk naar voren. Die tusschen de Nat. Prov. Bank en de Union of London & Smith's kwam voor de aandeelhouders der laatstgenoemde neer op een vermindering van het nominaal gestort kapitaal met 16 pCt. en wat hun subsidiaire aansprakelijkheid betreft met 48 pCt. De tweede fusie leidde tot een verhooging van het gestort kapitaal met £ 243.000. Echter werden de aandeelhouders van Parr's bank van 17 pCt. hunner subsidiaire aansprakelijkheid bevrijd. Ware de derde fusie doorgegaan, dan zou deze bevrijding voor de aandeelhouders der London Joint Stock Bank zelfs meer dan 50 pCt. hebben bedragen. De Commissie acht dit streven naar vermindering van zekerheid voor depositohouders een ernstig verschijnsel.

II. Gevaren van verminderde concurrentie. Van verschillende zijden is de Commissie medegedeeld, dat dit zich inderdaad reeds gevoelen deed. Gemeentebesturen klaagden, dat het wegvallen der plaatselijke concurrentie tusschen thans gefusioneerde bankkantoren van joint stock banks hun veel meer moeite gaf en voor bezwarender voorwaarden stelde bij de voorziening in kasgeld en ook van de zijde der effectenbeurs en de geldmarkt waren ernstige bezwaren bij de Commissie ingebracht. De meening werd uitgesproken, dat de internationale positie van de Londensche markt voor den oorlog in hooge mate toe te schrijven was aan de gemakkelijkerheid, waarmede wissels op Londen verhandelbaar waren, gevolg van het feit, dat de discount houses zich zonder moeite van een groot aantal banken de noodige fondsen konden verschaffen, terwijl, hoe geringer het getal geldleeners zou worden, des te minder gevoelig de markt zou worden en des te minder „fine” de koersen. Het aantal leden van het Clearing House is voorts reeds thans gering, zoodat iedere verdere vermindering of concentratie van macht in handen van enkele leden, het vertrouwen in de juiste werking van het Clearing House kan verminderen. Dan moet de verlaging van het aantal groote banken neerkomen — en is al neergekomen — op een reductie in het getal eersterangs-wisselacceptanten, hetgeen op den duur de Engelsche Bank er toe zou kunnen leiden een grens te stellen aan het aantal accepten, dat zij van één bank bereid is over te nemen en de vreemde koopers van wissels er toe zou kunnen brengen het getal der door hen genomen wissels te beperken.

III. Gevaren van monopolie. De Commissie acht deze op den duur niet denkbeeldig. Bij de recente fusies is duidelijk gebleken hoe, bij het bestaand streven, de onderlinge krachtsverhouding te handhaven, de eene fusie de andere uitlokt. De mogelijkheid bestaat, dat langs dien weg de oppermacht komt te berusten bij twee lichamen, wier onderlinge aaneensluiting de volledige trustificatie ten gevolge zou hebben. Zulk een ontwikkeling zou de financieele veiligheid van het land en de belangen van de individueele

deposithouders en kooplleden in handen leggen van enkele personen, die zich bij hun politiek in de eerste plaats door het belang hunner aandeelhouders zouden laten leiden. Ook de Engelsche bank, die, naar de Commissie aannam, zich steeds buiten een dergelijke combinatie zou houden, zou hierdoor zeer van karakter veranderen. Weliswaar meent de Commissie, dat vooralsnog een zoodanige ontwikkeling in de richting van een „Money Trust” niet te verwachten is, zij kan echter plotseling aan den dag treden en maakt tegenmaatregelen wenschelijk.

De conclusie, welke de Commissie uit haar beschouwingen trekt, is dat het wenschelijk is bij de wet te bepalen, dat voorafgaande goedkeuring der Regeering vereischt is, wil eenige bankfusie tot stand kunnen komen en dat, teneinde onderhandsche aaneensluitingen tegen te gaan, gelijke goedkeuring vereischt is op alle plannen tot samenvoeging van directies, op alle overeenkomsten, die in werkelijkheid neerkomen op verandering van het wezen eener bank als zelfstandige eenheid met eigen beschikkingsmacht en op het aankopen door banken van aandelen in andere bankinstellingen. De Treasury en de Board of Trade, die in deze gezamenlijk zouden hebben te beslissen, behooren hierin naar de meening der Commissie te worden voorgelicht door een vaste Commissie van Advies, door de Regeering te benoemen. Het standpunt zou moeten zijn, dat opnemng van plaatselijke banken in een grooter lichaam tot uitbreiding van werkterrein op zich zelf niet tot ingrijpen behoeft te leiden, doch dat voor algemeene fusies van de boven omschreven soort thans geen toestemming meer verleend behoort te worden.

Over het algemeen is het rapport in Engeland, naar het schijnt, zonder veel commentaar aanvaard, zij het dat men van verschillende zijden de beschouwingen over den invloed der fusies op de effecten- en geldmarkt en de kansen van een „Money Trust” wel wat alarmistisch getint acht. Velen in Engeland zijn echter van oordeel, dat het concentratieproces, in verband ook met de gedurende den oorlog zoo gestegen geldmacht der banken, voor het oogenblik ver genoeg gegaan is, zoodat wettelijke maatregelen, die er toe moeten strekken, den gang van het proces voorloopig te verlangzamen, juist worden geacht.

Een later bericht meldt thans, dat Bonar Law in de eerste week van deze maand in het Lagerhuis medegedeeld heeft, dat door de Regeering binnenkort een wetsontwerp zal worden ingediend, hetwelk zich bij de voorstellen der Commissie zal aansluiten. Middelerwijl zal tot instelling van een Commissie van Advies worden overgegaan, in welke commissie naast Lord Colwyn o.a. Lord Inchcape, als lid van den Board of Directors der gefusioneerde National Provincial & Union Bank, zitting zal hebben.

B.

IJZER-, NIKKEL- EN CHROOMERTSEN IN NED.-INDIË.

Een der practische resultaten der Midden-Celebes-expeditie, welke op mijn initiatief en onder mijne leiding in de jaren 1909 en 1910 werd uitgevoerd onder de vlag van het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap, was de ontdekking, op geologische gronden, ten deele van de aanwezigheid, ten deele van de waarschijnlijkheid der aanwezigheid van ijzer-, nikkel- en chroomertsen. Op grond der uitgewerkte en door het Bestuur van evengenoomd Genootschap aan het Ministerie van Koloniën aangeboden gegevens, werd, na eene aanvankelijke afwijzing door de bevoegde technische autoriteiten in Ned.-Indië en dezerzijdschen aandrang, door den Dienst van het Mijnwezen besloten tot eene nadere mijnbouwkundige exploratie van het door mij aangewezen gebied. Dit strekt zich uit over de aanhechtingszone van Midden-Celebes aan het zuidoostelijk schiereiland; het zich aldaar tot hoogten van plm. 1100 M. verheffende bergland, waarin de groote Towoeti- en Matana-meren gelegen zijn en

hetwelk het riviersysteem der Malili omvat, doopte ik, met toestemming van Dr. ir. R. D. M. Verbeek en de Ned.-Ind. Regeering, met den naam van *Verbeek-gebergte*. Hoewel de technische autoriteiten zeer sceptisch gestemd waren, vooral wat de nikkelertsen betreft, en thans, nu daarvan de aanwezigheid in niet te miskennen hoeveelheden door het nadere onderzoek is vastgesteld, dit scepticisme blijven handhaven ten opzichte der chroomertsen, hebben de resultaten, welke in buitengewoon korten tijd werden verkregen, de juistheid der op geologische gronden verstrekte gegevens ten volle bewaarheid. In enkele maanden tijds kwamen hier te lande mededeelingen aan, welke, ten einde wijdloopigheid te vermijden, als volgt kunnen worden geresumeerd: geconstateerd werden bij het nadere onderzoek van Gouvernementswege: 10 miljoen ton ijzererts, geen nikkelerts, eenig chroomerts; 300 miljoen ton ijzererts, nog steeds geen nikkelerts; toen nikkelerts in veelbelovende hoeveelheden, chroomerts nog niet van economische beteekenis, 1 milliard ton ijzererts! Tien miljoen ton ijzererts als eenheid nemende, wordt de thans in den loop van enkele maanden bereikte climax weergegeven in de verhouding der cijfers 1 : 30 : 100.

Het uitgangspunt: de geologisch-geographische doorkruising van het *Verbeek-gebergte*, ligt nog zoo ver niet achter ons — en reeds is men gekomen tot een vastgesteld accres van den delfstoffelijken inhoud van Ned.-Indië, welks waardebepaling niet met miljoenen, maar reeds met milliarden guldens dient te worden aangegeven. En, ook alweder op geologische gronden, mag met volkomen zekerheid worden gezegd, dat men nog lang niet op den bodem is van deze delfstoffelijke schatkist, waarvan het deksel werd opgelicht door de Midden-Celebes-expeditie.

Het is in een tijdschrift, waarin ik wil trachten de economische beteekenis der bovengenoemde delfstoffen zich te doen afspiegelen tegen de verhoudingen elders op aarde en der geheele aarde, niet op zijne plaats uit te weiden over de beteekenis en den omvang van evenbedoelde geologische gronden. Volstaan kan hier worden met de opmerking, dat nog lang niet alle door mij in het *Verbeek-gebergte* gesignaleerde erts-velden nader zijn onderzocht, dat van de reeds in nader onderzoek genomen erts-velden de totale ertsrijkdom nog niet is vastgesteld, dat ook buiten het door mij verkende gedeelte van Celebes soortgelijke rijke ertsvoorkomens zijn te verwachten, en last not least, dat men op grond der in Celebes verkregen gegevens ook gerechtigd is tot het koesteren van min of meer gelijkgestemde verwachtingen in andere deelen van den Ned.-Ind. Archipel. Het zou mij weer te zeer op geologisch-wetenschappelijk gebied voeren, indien ik wilde gaan aantoonen, waar en waarom dáár men zou moeten gaan zoeken. Beperk ik mij tot de mededeeling, dat buiten Celebes nog verscheidene deelen van Ned.-Indië voor een nader onderzoek in aanmerking komen. De slotsom, waartoe men m. i. reeds thans mag besluiten, is deze, dat Ned.-Indië zich ontpopt heeft als een der rijkste landen der aarde aan bovenvermelde ertsen. Kan men van de hoeveelheden nikkel- en chroomertsen nog geen bepaalde getallen geven, ook het totaalcijfer der aanwezige ijzerertsen staat nog lang niet vast. Wil men evenwel, om de gedachten te bepalen, den vermoedelijken omvang van dit cijfer geven, dan zal men het moeten zoeken, niet in enkele, maar ongetwijfeld in verscheidene *milliarden* tonnen ijzererts.

Gaan wij nu achtereenvolgens de economische beteekenis dezer ontdekking voor Ned.-Indië na, op den grondslag van wereldproducties, vermoedelijke wereldvoorraden en massa-consumpties.

Beginnen wij met de chroomertsen. De Ver. Staten hebben voor hun oorlogsdoeleinden (in den uitgebreidsten zin van het woord) niet genoeg chroom. Driekwart der benodigde hoeveelheid moet worden ingevoerd. Zie in dit verband het artikel in de „Eng. and Min. Journal” van 16 Febr. 1918, blz.

335, getiteld: „U. S. chromite production inadequate to meet war need". De import had voornamelijk plaats van zoo ver weg gelegen landen als Rhodesia en Nieuw-Caledonië, daarna ook van Canada; voor de toekomst wordt gerekend op nog nader te creëren invoeren uit Cuba (met groote hoeveelheden „low-grade ores"), Nicaragua, Columbia en het binnenland van Brazilië. Wat Nieuw-Caledonië betreft, uit dat land bedroeg de uitvoer van chroomerts in 1916 („Eng. and Min. Journ.", 30 Maart '18, blz. 591) 74.116 ton, waarvan de Ver. Staten 33.491 ton opnamen en 31.308 ton naar Engeland, 9301 ton naar Frankrijk en de rest naar Japan ging.

In een later nummer van hetzelfde weekblad, van 6 April j.l., blz. 634, vindt men nog de volgende cijfers in het artikel van S. H. Dolbear, „Chrome production and distribution". In 1916 bedroeg de productie in de Ver. Staten (hoofdzakelijk van Californië en Oregon) 47.035 ton chroomerts, terwijl het voorloopige cijfer voor 1917 op 41.000 ton wordt geschat. Geconstateerd wordt, dat niettegenstaande de prijs van chroomerts gedurende het laatste jaar verdubbelde, de productie met 6000 ton achteruit ging; dit wordt toegeschreven aan de uitputting van de meeste der bekende afzettingen in de Ver. Staten. Hiertegenover staat een jaarlijksche behoefte, alleen van dit land, van ruim 150.000 ton chroomerts.

Bedenkt men nu, dat het voorkomen der chroomerts in Celebes volkomen overeenstemt met dat van Nieuw-Caledonië, en dat de ontginningsmogelijkheden en de ontginningsomstandigheden met de daarop van invloed zijnde algemeene economische verhoudingen in Celebes geenszins minder zijn dan in één der genoemde landen, dan komt men vanzelf tot de vraag: Zou het geen aanbeveling verdienen de exploratie van chroomerts niet alleen op Celebes, maar ook elders in den Archipel met kracht ter hand te nemen?

Waarlijk, evenals met het tin thans reeds het geval is, zou het chroomerts een der meest waardevolle producten kunnen gaan vormen bij onzen ruilhandel, allereerst met de Vereenigde Staten, dan ook met Engeland en andere industrie-landen.

In de tweede plaats de nikkelerertsen. Volgens laatstgenoemd „E. and M. J.", 30 Maart '18, blz. 591, bedroeg de uitvoer van nikkelerts uit Nieuw-Caledonië, welke zich vóór den oorlog naar Glasgow, Havre en Rotterdam richtte, in 1916: 30.579 ton, waarvan 29.129 ¹⁾ ton naar Engeland, 7807 ton naar Frankrijk en de rest naar Japan werd verscheept. Daarbij voegde zich nog de uitvoer van 4935 ton nikkelmatte, waarvan de Ver. Staten 3352, Engeland 800 en Frankrijk 783 ton opnam.

Canada produceerde in 1917 een hoeveelheid van 42.400 ton nikkel („Min. and Sc. Press", 12 Jan. 1918, blz. 65).

Bij een nikkelprijs van 55—50 dollarcenten per pond in de Ver. Staten gedurende het eerste kwartaal 1918, sinds April j.l., na eene overeenkomst tusschen vertegenwoordigers van de „International Nickel Co.", Bernard M. Baruch en het comité van National Defence", teruggebracht tot 40—38 dollarcent, en van £ 200 tot ruim £ 220 per ton in Engeland, vertegenwoordigt de jaarlijksche hoeveelheid van plm. 30.000 ton nikkelerts, afkomstig uit Nieuw-Caledonië, een waarde van rond vijf miljoen gulden.

Een vergelijking tusschen alle op de productiekosten van invloed zijnde factoren tusschen Nieuw-Caledonië en het Verbeek-gebergte op Celebes valt uit ten gunste van laatstgenoemd gebied. Dit kan thans reeds worden gezegd aan de hand der tijdens de Mid-den-Celebes-expeditie verzamelde gegevens (zie mijn hierna te noemen werk) en der voorloopige resultaten van het onder handen zijnde gouvernementsonderzoek, zoodat het duidelijk is, welk een belangrijke bron van inkomsten, ook aan nikkel, te verwachten is uit Celebes.

Wat eindelijk de ijzerertsen betreft, daarover

¹⁾ Dit moet wellicht 20.129 ton zijn. — A.

bestaat een verouderde opvatting, waarmede nu eerst dient te worden afgerekend. Deze is, dat genoemde ertsen in Ned.-Indië geen economische beteekenis hebben. Moge dit weleer, met het oog op verschillende omstandigheden juist zijn geweest, thans, nu in het Verbeek-gebergte ijzerertsen zijn gevonden, niet alleen van een voor versmeltingsdoeleinden uitstekende samenstelling en met een hoog ijzergehalte, maar ook in zulke buitengewone hoeveelheden en dan nog in de nabijheid van geweldige waterkrachten, kan men hunne economische beteekenis moeilijk meer miskennen.

Ongetwijfeld is thans de aanwezigheid vastgesteld der grondstof voor een ijzer- en staalindustrie in Ned.-Indië in practisch ongelimiteerde hoeveelheid. Beschouwingen over de wijze, hoe voor deze daarginds nieuwe industrie een grondslag zal moeten worden gelegd en hoe daarop zal moeten worden voortgebouwd liggen buiten het kader van dit artikel. Doch wat het beteekent in Indië de beschikking te hebben gekregen over, laten wij veiligheidshalve zeggen, eenige *milliarden* tonnen ijzererts met (gedroogd) plm. 60 pCt. ijzer, practisch zonder schadelijke of minder gewenschte bestanddeelen als phosphor en zwavel, en daarentegen met een niet zonder beteekenis zijnd nikkelgehalte, kan het best duidelijk worden door de volgende cijfers.

De productie aan *ruw* ijzer bedroeg in de 3 landen van grootste opbrengst, de Ver. Staten, Duitsland en Engeland, in de jaren 1913 t/m. 1916, respectievelijk (bij benadering) 32, 19 en 10; 24, 14 en 9; 30, 12 en 9; 40, 13 en 9 miljoen tonnen. Voorts bedroeg zij in de jaren 1913 t/m. 1915 voor de geheele wereld plm. 79, 57, 59 miljoen tonnen (het totaalcijfer voor 1916 staat nog niet vast), en in 1917 voor de Ver. Staten alleen plm. 39 miljoen ton.

Wat de wereldvoorraden aan ijzererts betreft, zij werden in 1910 getaxeerd door eene internationale commissie, welke hare resultaten neerlegde in een werk, getiteld „The iron-ore resources of the world", uitgave van het 11de Internationaal-Geologisch-Congres te Stockholm, 1910, met een „Summary of the reports" door Prof. H. Sjögren.

Daaraan ontleen ik het volgende tabellarische overzicht, uitgedrukt in miljoen ton.

Overzicht der wereld-ijzerertsvoorraden.

	aanw. voorr.		mogelijke voorraden	
	ijzererts	ijzer	ijzererts	ijzer
Europa	12.032	4.733	41.029	12.085 + aanzienl. meer
Amerika	9.855	5.154	81.822	40.731 + enorm veel m.
Australië ..	136	74	69	37 + aanzienl. meer
Azië	260	156	457	283 + enorm veel m.
Afrika	125	75	vele duiz.	vele duiz. + enorm veel m.
Wereld-totaal	22.408	10.192	> 123.377	> 53.136 + enorm veel m.

De aanwezige voorraad ijzererts van 1 milliard ton, welke nu reeds in het Verbeek-gebergte werd vastgesteld, is dus al bijna 4-maal zooveel als in 1910 van geheel Azië met zekerheid bekend was.

In sommige landen werden na 1910 nieuwe voorraden ijzererts vastgesteld, zoo o.a. in Duitsland. Uit een artikel van de hand van P. Krusch, getiteld: „Die Lebensdauer unserer Eisenerzlagertstätten und die Versorgung Deutschlands mit Eisen- und Manganerzen nach dem Kriege", verschenen in het „Zeitschrift für praktische Geologie", Jan. en Febr. 1918, blijkt, dat Duitsland in 1917 in eigen territorium te beschikken bleek te hebben over 2,3 milliard ton ijzererts met gemiddelde gehalten van 30—40 pCt. Fe. In dit verband leest men: „Die oben angegebenen Durchschnittsgehalte der Erze zeigen, dass die deutsche Erzproduktion im allgemeinen nur arme und mittelere Erze liefert. Lediglich der ausgezeichneten deutschen Berg- und Hüttenwirtschaft ist es zu verdanken, dass unsere armen Erze mit Vorteil gewonnen und verarbeitet werden können." Krusch, wiens

stem in deze niet zonder „allduitsche” autoriteit mag worden geacht, komt, naar aanleiding der getallen van Duitschland's voorraad aan, en jaarlijksche verwerking van, ijzerertsen, ten slotte tot de volgende gevolgtrekking: „Das Ergebnis der Untersuchungen ist also: Der Eisenerzmangel der deutschen Hütten muss vor allen Dingen durch französische Erze beseitigt werden, und zwar brauchen wir unbedingt erhebliche Mengen französischer Minette. Die russische Krivoi-Rogerze spielen, was Menge anbelangt, eine wesentlich geringere Rolle, sind aber sowohl für Ost- als für Westdeutschland unbedingt nötig”.

Ook in N.- en Z.-Amerika is de vastgestelde hoeveelheid ijzererts aanzienlijk toegenomen. Wij vinden hierover cijfers in het werk van E. C. Eckel, Iron-ores, New York en Londen, 1914. Op blz. 391 komt deze schrijver tot de volgende cijfers betreffende de bekende hoeveelheden ijzererts in M. T. (= miljoen ton).

N.-Amerika 14.760 M. T. overeenkomende met 6.455 M. T. ijzer
Z.-Amerika 8.000 „ „ „ „ 5.000 „ „ „ „
Europa .. 12.032 „ „ „ „ 4.733 „ „ „ „

Totaal.. 34.792 M. T. overeenkomende met 16.188 M. T. ijzer

Aannemende, dat deze cijfers practisch gesproken de juiste zijn, en dat over zeer groote oppervlakten de aanwezige hoeveelheden ijzererts evenredig zijn aan die oppervlakten, komt Eckel op blz. 393 tot de volgende taxatie van de op aarde vermoedelijk aanwezige hoeveelheden ijzererts in M. T.

Azië	30.890 M. T.
Afrika	20.600 „ „
Australië	5.270 „ „
In ononderzochte landen	56.760 M. T.
In onderzochte landen ..	34.792 „ „
Totaal voor de aarde ..	91.552 M. T.

Wanneer wij uit deze cijfers zien, dat de geheele voorraad aan ijzererts der aarde voorshands geschat mag worden op plm. 92 milliard ton, dan voelt men wat het zeggen wil, dat van de „reusachtige hoeveelheden”, waarvan de aanwezigheid door mij werd betoogd in deel IV mijner „Geologische en geographische doorkruisingen van Midden-Celebes”, blz. 1728 c. v., reeds binnen het tijdsverloop van enkele maanden 1 milliard ton zijn aangetoond, terwijl het nu ook vaststaat, dat het eindcijfer aan economisch bruikbaar ijzererts in Ned.-Indië een omvang van verscheidene milliarden zal aannemen.

De tijd zal moeten leeren, in hoeverre en waarheen de rijke en goede Celebes-ertsen uitgevoerd zullen kunnen worden, voor zoover de versmelting niet ter plaatse zal geschieden.

De grondstof voor een der gewichtigste groot-industrieën is er in practisch onbeperkte hoeveelheden. Op de gunstige omstandigheden, welke het gebied van het *Verbeek*-gebergte aanbiedt, wees ik op blz. 1734 c. v. van mijn bovengenoemd werk. Alle materiele factoren zijn aanwezig niet alleen om Ned.-Indië geheel onafhankelijk te maken in zake ijzer en staal, maar ook om het in dit opzicht een positie van den eersten rang te doen innemen in de wereld. Zullen de daartoe even onmisbare gestelike factoren mede aanwezig blijken te zijn?

Een nieuwe taak van grootsche afmetingen is in Ned.-Indië aan de orde gekomen. Moge Nederland zich toonen „up to it”.

Ir. E. C. ABENDANON.

DE KATOENHANDEL IN ENGELSCHE-INDIË.

In een vorig nummer ¹⁾ hebben wij in een artikel over de invoerrechten op katoenen manufacturen in Engelsch-Indië eenige cijfers gegeven over de katoenindustrie in dat land en verder gewezen op de belangrijkheid van dit afzetgebied voor de katoenindustrie in Lancashire.

Nu sedert de eerste maanden van 1917 de maandelijksche statistieken van den Engelschen „Board of

Trade” zeer veel beknopter zijn geworden en men daarvoor de meeste artikelen thans slechts de totaal in- en uitvoeren vermeldt, terwijl de vroegere zoo interessante rubricering der landen van oorsprong en bestemming nu om oorlogsredenen achterwege blijft, is het wel eens interessant deze cijfers, gedeeltelijk tenminste, nog uit andere bronnen te kunnen putten.

In Engelsch-Indië schijnt men n.l. in dit opzicht iets minder geheimzinnig te zijn en worden de in- en uitvoercijfers over 1917 van de verschillende artikelen nog wel gepubliceerd. De „Manchester Guardian” van 13 Mei 1918 begroet deze cijfers „als het licht, dat van het Oosten komt” en deelt verder mede, dat de invoeren van katoenen garens en manufacturen in deze kolonie de volgende cijfers aanwijzen (in duizendtallen):

	1915	1916	1917
Katoenen garens ..	40.263 lbs.	31.859 lbs.	18.890 lbs.
„ zakdoeken	7.042 st.	10.386 st.	6.658 st.
Ruwe katoen. manuf.	1.141.669 yds	925.149 yds	663.399 yds
Gekl. katoen. manuf.	558.854 „	628.270 „	537.921 „
Gekl. katoen. manuf.	330.151 „	441.259 „	446.968 „
Div. katoen. manuf.	24.813 „	43.894 „	32.042 „
Naaigaren	1.584 lbs.	2.490 lbs.	1.730 lbs.

Al zijn deze invoeren over 1917 wel kleiner dan over de beide voorgaande jaren, de cijfers zijn nog steeds zeer belangrijk en de totaalwaarde dezer goederen over 1917 bedroeg in verband met de hogere kostprijzen zelfs £ 37.514.670 tegen £ 34.385.591 in 1916 en £ 26.588.636 in 1915.

De uitvoer van katoenen manufacturen uit Engelsch-Indië bedroeg in:

1917: 192.548.829 yards ter waarde van £ 3.230.093
1916: 219.611.731 „ „ „ „ „ 2.889.239

van katoenen garens in: 1917: 136.883.144 lbs.,
1916: 156.210.635 lbs., 1915: 165.392.538 lbs., terwijl de totaalwaarde van de uitvoeren van katoenen garens en manufacturen bedroeg in: 1917: £ 8.494.904, 1916: £ 7.720.427, 1915: £ 6.275.068.

Van ruwe katoen, waarvan een groot gedeelte van den oogst in Engelsch-Indië zelf wordt versponnen, bedroegen de uitvoeren in:

1917: 7.089.191 cwt. of 354.459 tons.
1916: 9.029.092 „ „ 451.455 „
1915: 8.974.107 „ „ 448.705 „

Van een ander voornaam uitvoerartikel in Engelsch-Indië, de ruwe jute, was de totaal-uitvoer in: 1917: 327.488 tons, 1916: 524.062 tons, 1915: 649.034 tons, welke hoeveelheden sedert den oorlog wel hoofdzakelijk naar Engeland zullen verscheept.

De totaalwaarde van de uitvoeren van ruwe jute, jutegarens en manufacturen, was in: 1917: £ 31.095.423, 1916: £ 38.593.178, 1915: £ 32.850.636.

Al zijn de uitvoeren, voornamelijk door de kleinere oogsten en het gebrek aan scheepsruimte dus kwantitatief zeer verminderd, de totaalwaarde van deze stapel-artikelen blijft nog zeer belangrijk en na den oorlog zal bij het dan te vreezen gebrek aan grondstoffen over de geheele wereld en vooral op het Europeesche Continent de Engelsch-Indische Regeering aan deze artikelen zeer gewichtige compensatie-objecten bezitten. Vooral voor de neutralen is het maar te hopen, dat van dit bezit geen misbruik zal worden gemaakt en dat het dan zal blijken, dat de vrees voor een economischen oorlog na het sluiten van den vrede niet gerechtvaardigd is geweest.

J. G.

DE NEDERLANDSCHE BANK EN DE AFGIFTE VAN GOUD.

Het dezer dagen verschenen jaarverslag der Nederlandsche Bank bevat verschillende mededeelingen inzake de ontwikkeling, die het goudvraagstuk in het afgelopen boekjaar genomen heeft en geeft een uiteenzetting van het hierbij door de directie der bank ingenomen standpunt. Medegedeeld wordt, dat vooral naar Zwitserland belangrijke bedragen gezonden zijn en verder naar Spanje, Denemarken, Noorwegen en ten slotte ook naar Zweden.

De Scandinavische Rijken — aldus het verslag —

¹⁾ 31 October 1917, pag. 807.

waren een tijd lang op principieele gronden ongeneigd goud aan te nemen, of, voor zooverre zij hiertoe toch konden besluiten, wilden zij een disagio van 3 tot 5 pCt. berekenen. Wij hebben geweigerd in de toekenning van eenig disagio te treden, omdat wij overtuigd waren, dat het een zeer verderfelijke maatregel zou zijn voor de internationale goudpolitiek, indien de circulatiebanken aan het goud eene mindere waarde zouden toeschrijven; alle Scandinavische circulatiebanken hebben dan ook ten slotte tegenover ons van den eisch van eenig disagio afstand gedaan. Na voortgezette onderhandelingen zijn vervolgens zoowel Denemarken als Noorwegen het met ons eens geworden om goud aan te nemen, tot telkens nader overeen te komen bedragen en als zoodanig eigenlijk onbeperkt, mits natuurlijk ter saldeering van de betalingsbalans tusschen die Rijken en Nederland en niet tot gebruik in de internationale arbitrage. Met Zweden hebben wij meer moeite gehad, doch Zweden heeft ten slotte toch goud van ons aangenomen tegen de theoretische pariteit van 2480 Kronen per Kilogram fijn. Het bedrag, dat Zweden van ons aannam, was echter niet voldoende voor het saldo der betalingen van Nederland aan Zweden, met het gevolg, dat de zeer heftige sprongen van de Zweedsche kroon tegenover den gulden groot ongerief aan den handel tusschen beide landen hebben veroorzaakt. Na langdurig overleg zijn wij, gedurende het verslagjaar, tot eene gedeeltelijke crediet-overeenkomst met Zweden gekomen, waardoor wij hoopten den koers althans eenigszins te beteugelen. De sterke daling van den Zweedschen koers, vermoedelijk internationaal medegesleept door het pond sterling en den Amerikaanschen dollar, was de oorzaak, dat wij nog slechts in geringe mate van die overeenkomst met Zweden gebruik behoeften te maken.

Juist in de laatste weken gedurende het opmaken van dit verslag is Zweden echter met ons tot een betere opvatting der wederzijdsche positie gekomen en heeft Zweden zich bereid verklaard goud voor den vollen prijs zonder eenige bij-conditie van ons aan te nemen.

Ofschoon het belang van ons land bij eene goudzending intusschen zeer verminderd was, ja zelfs voor het oogenblik kon geacht worden te hebben opgehouden te bestaan wegens den sterken teruggang van den koers op Zweden — meermalen zelfs beneden de wisselpariteit, waartegen wij chèque Zweden konden afgeven — hebben wij ons niettemin bij voortduring bereid verklaard goud aan Zweden af te staan, indien dit thans aan Zweden welgevallig zou zijn; Zweden heeft daarop ten slotte verklaard het goud te kunnen gebruiken. Wij hebben daarom in de laatste dagen weder goud naar Zweden verzonden, aangezien een depôt van middelen in Zweden ook voor ons land van belang blijft met het oog op eene mogelijke nieuwe stijging van den wisselkoers in de arbitragemarkt. Voor daling van den wisselkoers behoeven wij niet bezorgd te zijn, daar wij voor het niet verbruikte gedeelte van dat depôt ons recht op goud behouden. Onzerzijds hebben wij daarbij gaarne de verzekering gegeven alles te doen, wat in ons vermogen ligt, om aan Zweden de goederen te doen leveren, waaraan het behoefte heeft, natuurlijk voor zooverre die kunnen geleverd worden; deze bereidverklaring is dus in de plaats gekomen van de dwingende voorwaarden tot levering, welke Zweden vroeger gesteld had, echter tevergeefs en nutteloos, omdat wij toch niet in staat waren aan die voorwaarden te voldoen. Met voldoening hebben wij deze belangrijke verandering in het standpunt van Zweden te onzen opzichte aanvaard, daar volgens onze overtuiging neutrale landen in dezen tijd elkander zooveel mogelijk moeten helpen, doch niet in het stellen van scherpe eischen over en weer hunne kracht moeten zoeken. Eindelijk is dus ook met Zweden de goudquaestie tot een goede oplossing gekomen, zij het dan ook natuurlijk, dat slechts over afgifte van bij voorbaat beperkte bedragen overeenstemming werd verkregen.

De bewering van sommigen, dat goud gedeprecieerd zou zijn, kan door ons dan ook nog steeds niet gedeeld worden. Vele feiten zijn met die bewering in tegenspraak en behalve Zweden was er ten slotte in het afgelopen jaar geen land, dat eene dergelijke meening bleek toegedaan te zijn, afgezien van de uitingen van enkele verspreide particulieren in den vreemde en ook hier te lande. Integendeel hebben wij talrijke bewijzen, dat de groote Rijken om ons heen en ook de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, met volle overtuiging aan de goudbasis blijven vasthouden. Mocht in de wereld-meening op dit punt eene kentering optreden, dan zullen wij met alle scherpste daarop letten; thans is dit stellig nog niet het geval. Het zou dus voor Nederland een groote dwaasheid zijn op zeer eenzijdige en onvolledige theoretische gronden een depreciatie van goud aan te nemen, zooals enkele theoretici à outrance ook in ons land wenschen dat gedaan zou worden.

Integendeel doet zich het merkwaardige verschijnsel voor, dat voor goud, voor zooverre dit in beperkte bedragen uit het publiek bezit nog te verkrijgen is, in ons land en in eenige andere neutrale landen een hoog agio, zelfs van 40 tot 50 pCt., wordt betaald. Engelsche en Amerikaansche bankbiljetten en papiergeld van kleine coupures doen echter evenzeer opgeld, zij het dan niet zoo veel. Wij hebben hier dus wederom met een bijzonder verschijnsel te doen, waaraan op zich zelf niet te veel gewicht moet worden gehecht, althans niet ter beoordeeling van het ingewikkelde goudvraagstuk. De oorzaak is vermoedelijk, dat in verschillende door de revolutie geteisterde deelen van Rusland en in deelen van den Balkan en in Klein-Azië het goudgeld en het papiergeld van andere landen meer vertrouwen genieten dan de eigen zeer gedeprecieerde betalingsmiddelen. Hetzelfde geval heeft zich reeds meer in de geschiedenis voorgedaan, dat men bij sterke depreciatie van eigen circulatiemiddelen de voorkeur gaf aan geld uit andere landen met rustige muntstelsels, ook al moest men voor die vreemde circulatiemiddelen op zich zelven een belangrijk agio betalen.

In het bijzonder willen wij met een enkel woord onze groote waardeering uitspreken voor de medewerking, welke wij wederom van de circulatiebank van Zwitserland mochten ondervinden. Niet alleen heeft de Zwitsersche Nationale Bank krachtig met ons medegewerkt om de betalingen tusschen de beide landen op de goudbasis mogelijk te doen blijven, maar ook in meer opzichten heeft zij ons groote diensten bewezen en heeft zij een voorbeeld geleverd hoe kleine neutrale landen in dezen tijd niet alleen elkander kunnen bijstaan, doch zelfs in samenwerking ook aan grotere landen goede liefdediensten kunnen bewijzen. Het is eene verkwikking in dezen tijd, nu groote gedeelten van de wereld zich inspannen om over en weder elkander afbreuk te doen, bij anderen eene samenwerking te vinden om het lot van verdrukten en zwaar beproefden te kunnen verlichten.

* * *

Ook wat betreft de afgifte van goud en zilver voor industriële doeleinden bevat het verslag eenige mededeelingen, die onder verwijzing naar het artikel, dat in het nummer van 29 Mei j.l. blz. 472 aan „De Gouden Zilverindustrie” werd gewijd, hier een plaats mogen vinden:

Door de schaarschte van goud, als gevolg van het vasthouden van dit metaal in alle landen, kwam de goudindustrie voor groote moeilijkheden te staan om grondstof voor haar bedrijf te verkrijgen. De Bank heeft zich daarom bereid verklaard goud voor deze industrie beschikbaar te stellen. Aanvankelijk gaf dit tot geen bijzondere moeilijkheden aanleiding, doch toen het goudgeld zoo sterk gezocht werd met steeds meer oplopend agio voor belangen in het buitenland en ondanks verbod van uitvoer het goud blijkbaar zelfs in verwerkten toestand zijn weg over de grenzen bleef vinden, werd het voor de Bank noodig maat-

regelen van verweer tegen misbruik te treffen, wilde zij met de verschaffing van metaal voor de binnenlandsche industrie kunnen voortgaan. Zij eischte daarom eerst eene bankgarantie, dat het afgegeven goud uitsluitend voor den binnenlandschen afzet zou gebruikt blijven; aangezien deze garantie op den duur te bezwarend werd voor de afnemers van het goud, stelde zij in de plaats daarvan een contrôle in bij de afgifte van het goud, met een boetebepaling op misbruik in die richting. Ook deze maatregel kon in de praktijk niet voldoen, daar de goudstukken zelfs in doorgeknipten toestand hun weg over de grenzen bleven vinden; daarom besloot de Bank den prijs voor het goud te verhoogen tot f 1800 het kilogram fijn (in plaats van vroeger f 1663 en f 1672) en het goud slechts af te leveren in kleine baren, door haar opzettelijk voor dit doel gemaakt; ook deze baren worden slechts afgegeven onder verbintenis, dat het metaal in eigen bedrijf zal worden verwerkt. Mocht ook deze maatregel niet afdoende zijn om het misbruik te keeren, dan zal de Bank nog scherper front hiertegen maken.

Deze verhooging van prijs voor het goud ten gebruike van de industrie staat dus geheel naast de goudpolitiek van De Nederlandsche Bank in het internationale verkeer; immers op hetzelfde oogenblik, dat de goudprijs voor de industrie moest worden verhoogd, heeft de Bank groote partijen goud op de oude theoretische pariteit voor verrekening aan het buitenland afgestaan; slechts de verhoogde kosten van verzending en assurantie maakten natuurlijk den prijs van afgifte van wissels op het buitenland ook iets hooger dan onder de vroegere normale omstandigheden het geval was.

De zilverindustrie heeft allengs ook bezwaren ondervonden om grondstof te verkrijgen; het merkwaardige geval heeft zich voorgedaan, dat de stijging van den zilverprijs weder mogelijk gemaakt heeft om onze zilveren munten uit de circulatie te versmelten en voor de industrie te gebruiken. Weliswaar was de prijs van zilver op de Engelsche markt, in den laatsten tijd wisselende tusschen 43 en 49 pence per ounce, tegenover eene pariteitswaarde van 62½ pence per ounce, in schijn nog te laag om het loonend te maken onze circulatiemunten te versmelten, doch eenerzijds was zilver uit Engeland niet meer te verkrijgen en anderzijds is het gehalte van onze zilveren munten zeer hoog (945 fijn zilver per 1000), zoodat de zilverindustrie wegens de bijmenging van andere metalen voor het te vervaardigen product toch onze munten voor haar bedrijf kon gaan gebruiken. Een feit is, dat reeds f 1,10 tot f 1,15 voor onze zilveren guldens werd geboden.

Mitsdien zijn maatregelen noodzakelijk geworden om de versmelting van onze zilveren munten tegen te gaan en zullen de pogingen worden voortgezet om langs andere wegen zilver als grondstof voor onze binnenlandsche industrie beschikbaar te stellen. Ten aanzien van het zilver is dus ook in dezen oorlogstijd het ondenkbare gebeurd, namelijk, dat onze zilveren munt, onder welke depreciatie en te grooten voorraad ons land sedert 1875 meer dan 30 jaren lang gebukt is geweest, voor gebruik in de industrie reeds hare pariwaarde heeft overschreden en dat deze munt in ons muntstelsel te schaarsch is geworden.

Uit die verhooging van den prijs van zilvermetaal, waardoor onze zilveren munten met 10 tot 15 pCt. agio betaald worden, op te maken, dat onze bankbiljetten dus disagio zouden doen, is één van de onjuistheden, welke men in deze abnormale tijden hoort verondigen. Die verhooging van de intrinsieke waarde van de muntstukken, op grond van den prijs van het metaal in den handel, tegenover de nominale waarde der munten volgens het bij de wet geregelde muntstelsel, is een verschijnsel, dat zich reeds herhaaldelijk voorgedaan heeft, bijv. in Britsch-Indië, in Mexico en ook in de Straits Settlements en dat op zich zelve ook

in die gevallen niets te maken had met de waarde der bankbiljetten of het staatsmuntpapier, hetwelk naast de zilveren munten in die landen in omloop was. Eene muntverzwakking van onze teekenmunt, gelijk deze o.a. in 1907 in de Straits Settlements is toegepast, zou aan de versmelting van onze zilveren guldens en rijksdaalders onmiddellijk een eind kunnen maken. Wij zouden daarbij echter onder het oog moeten zien, dat een dergelijke maatregel vooral in verband met het muntwezen in onze Koloniën, van ver strekkende gevolgen zou zijn.

Het verslag eindigt deze beschouwingen met te wijzen op de ook in het genoemd artikel besproken resolutie van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel d.d. 4 Mei j.l., waarbij voor zilver in elken vorm, zilveren munten, Nederlandsche en vreemde hieronder begrepen, een maximumprijs van f 109.75 per kilogram fijn werd vastgesteld.

DE ALGEMEENE ZWEDSCHE EXPORT- VEREENIGING.

Het artikel van den heer L. Lacomblé over „Buitenlandsche Vertegenwoordiging van Noorwegen en Zweden”, opgenomen in het vorige nummer van deze Berichten, bepaalde zich ten aanzien van het laatstgenoemde land voornamelijk tot een bespreking van den consulaire dienst en hetgeen daarmee samenhangt. Het kan daarom van belang zijn de aandacht te vestigen op hetgeen aldaar van particuliere zijde wordt gedaan ter bevordering van den Zweedschen buitenlandschen handel en op de heilzame samenwerking, die er te dien aanzien tusschen de belanghebbenden en de Regering bestaat.

De Algemeene Zweedsche Exportvereeniging (Sveriges Allmänna Exportförening) heeft met het einde van het jaar 1917 haar 31ste arbeidsjaar voltooid. Blijkens haar met 1 Januari 1918 in werking getreden nieuwe statuten stelt zij zich ten doel om met alle daarvoor dienstige middelen den afzet van Zweedsche producten in het buitenland te ondersteunen en te bevorderen. De middelen, waardoor zij haar doel nastreeft, loopen zeer uiteen. Zij geeft aan haar leden kosteloos adviezen en inlichtingen betreffende de nijverheid en den uitvoer in het algemeen en over buitenlandsche koopers van Zweedsche artikelen in het bijzonder. Zij bezit een boekery, die eveneens kosteloos door de leden kan geraadpleegd worden en waarin dezen alles kunnen vinden, wat zij noodig hebben, zooals binnen- en buitenlandsche handboeken, toltarieven, telegraafcodes, adresboeken, handelskalenders, enz. enz. Tegen een laag tarief verstrekt zij aan haar leden handelsinformaties over binnen- en buitenlandsche handelshuizen. Komen er berichten, die voor de leden van algemeen belang worden geacht, dan worden die terstond kosteloos per circulaire bekend gemaakt. Behalve deze circulaire geeft de Vereeniging een veertiendaagsch tijdschrift uit, „Svensk Export” genaamd, hetwelk kosteloos aan de leden wordt rondgezonden en uit den aard der zaak in de Zweedsche taal gesteld is, benevens twee in andere talen (Engelsch en Russisch) gestelde maandschriften (Swedish Export en Schwedsky Eksport) ter verspreiding in het buitenland. Over gewichtige en actueele onderwerpen doet zij bovendien afzonderlijke verhandelingen in brochurevorm het licht zien. Ten slotte belast een deskundige advertentie- en reclameafdeeling zich met de reclame van de leden in het buitenland.

Het lidmaatschap biedt den leden dus veel voordelen. Eigenaardig is de berekening van de contributie, die daar tegenover staat. Zij berust op progressieven grondslag. De leden betalen namelijk een jaarlijksche bijdrage van 25 tot 200 kronen, die bij de naamlooze vennootschappen afhangt van het gestorte kapitaal en voor bijzondere personen van hun aanslag in de inkomsten- en vermogensbelasting. Buitenland-

sche leden betalen 100 kronen. Het loodental bedroeg op ult. 1917 1283.

Het bestuur van de vereeniging bestaat uit 20 tot 30 personen, die, hetzij door de algemeene vergadering worden gekozen, hetzij worden benoemd door organisaties in het bedrijfswezen, die daartoe door de algemeene vergadering worden aangewezen. Een uit dit algemeen bestuur gekozen deputatie is belast met het dagelijksch bestuur.

De voorzitter der vereeniging en de door het bestuur benoemde bedrijfsdirecteur hebben daarin van rechtswege zitting. De noodige beambten worden aan den bedrijfsdirecteur toegevoegd.

Het merkwaardigste in deze vereeniging is zeker wel het halfambtelijk karakter, dat haar kenmerkt. De Koning zelf is haar beschermheer, de Kroonprins haar eere-voorzitter. De hoofden van het Koninklijk Handelscollege, van het Koninklijk Spoorwegbestuur, van het Landbouw-departement en van de Handelsafdeeling van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken hebben volgens de statuten het recht de vergaderingen van het bestuur bij te wonen en aan de beaardslagingen deel te nemen. De schatkist ten slotte geeft een jaarlijksche bijdrage van 25.000 kr.

Het behoeft geen betoog, dat deze vereeniging in alle quaesties over handel en uitvoer gekend wordt. Uit haar jongste jaarverslag blijkt dan ook, dat zij in nauwe samenwerking met de staatsorganen heeft gearbeid en over verschillende belangrijke onderwerpen, die rechtstreeks of middellijk het zakenleven betreffen aan de Overheid adviezen heeft uitgebracht. En het behoeft geen verwondering te wekken, dat haar bedrijfsdirecteur als bestendig lid deel uitmaakt van den Financieelen Raad, die in 1917 door de Kroon werd ingesteld voor de regeling van de creditverleening aan het buitenland.

F.

AANTEKENINGEN.

Handelsverkeer tusschen Nederlandsch-Indië en de Vereenigde Staten. — Het jaarverslag der Nederlandsche Kamer van Koophandel te San Francisco voor het jaar 1918 bevat verschillende gegevens aangaande het handelsverkeer tusschen Nederlandsch-Indië aan den eenen kant en de Vereenigde Staten, met name San Francisco aan den anderen kant, welke overneming alleszins waard zijn. In de eerste plaats enkele, onzen lezers reeds ten deele bekende, cijfers over het totale handelsverkeer tusschen Indië en de Vereenigde Staten. De cijfers betreffen het Amerikaanse fiscale jaar, eindigend 30 Juni.

Handelsverkeer tusschen Ned.-Indië en de V. S.:

1913-14.....	\$ 9.011.256
1914-15.....	„ 12.017.563
1915-16.....	„ 35.117.615
1916-17.....	„ 83.205.511

Gesplitst over in- en uitvoer en vergeleken met het verkeer met Britsch-Indië en de Straits Settlements:

uit	1913-14	1914-15	1915-16	1916-17
Ned.-Indië..	5.334.361	9.245.784	27.716.589	62.011.236
Britsch-Indië	73.630.880	51.982.703	71.745.626	102.106.682
Straits Settl.	26.307.860	24.989.878	82.114.598	89.984.946

Uitvoer uit de V. S. in \$

naar	1913-14	1914-15	1915-16	1916-17
Ned.-Indië..	3.676.895	2.771.779	7.401.026	21.194.275
Britsch-Indië	10.854.591	11.696.094	19.297.016	28.373.145
Straits Settl.	4.184.674	3.845.765	4.585.231	7.739.918

De vermeerdeerde invoer in de Vereenigde Staten bestond in hoofdzaak uit grondstoffen. Zoo steeg de invoer van rubber van 1913-'14 op 1916-'17 van 463.000 lbs. op 45.000.000 lbs., van huiden van 500.000 lbs. op 8.000.000 lbs., van tin van 56.000 lbs. direct en 826.000 lbs. via Nederland op 14.000.000 lbs. direct, terwijl overeenkomstige stijgingen voor cacao, cacao-boter, peper en kapok zijn aan te wijzen. Slechts koffie en tabak vertoonen een geringen achteruitgang. De toeneming in den uitvoer naar Indië bestond

in hoofdzaak in ijzer- en staalproducten, gegalvaniseerd ijzer, spijkers, draad en buizen. Verder in machines en automobielen.

Welk aandeel San Francisco aan dit verkeer heeft gehad, blijkt uit de volgende cijfers, medegedeeld door den heer John H. Gerrie in een artikel in het genoemde jaarverslag. De cijfers geven weer het geheele in- en uitgaand verkeer tusschen San Francisco en Ned.-Indië gedurende de kalenderjaren:

1914.....	\$ 539.379
1915.....	„ 670.758
1916.....	„ 8.081.958
1917.....	„ 53.060.174

De heer Gerrie merkt hierbij op: „Like an Arabian Nights tale is the record of trade expansion between San Francisco and the Dutch East Indies. A twentieth century Aladdin rubbed the lamp of commerce and presto!”

De kwantitatieve vermindering van de Engelsche handelsbeweging. — Naar aanleiding van uitlatingen van Sir Albert Stanley, de president van den Board of Trade, die in het teeken stonden van het mede door dit lichaam aangemoedigd streven van overheidsbemoeiing, beantwoordt „The Economist” in een recent nummer Sir Albert's satisfactie over het zich vrij gemaakt hebben van de „dependence upon foreign sources for so large a part of our actual needs”, met het navolgende staatje, dat, naar het blad zegt, „we have disentangled from the obscurities in which the Board of Trade figures are now wrapt”.

Invoer.	1913	1917	Vermindering in pCt.
Ruwe katoen (100 lbs)	21.742.987	16.231.713	25,3
Schapenwol (lbs)	802.096.772	625.627.984	9,5
Behakthout(standaard)	4.380.321	1.049.150	76,0
Jute (tons)	350.824	110.164	68,6
Houtpulp (tons)	977.957	386.891	60,6
Soda-nitraat .. (tons)	140.926	1.680	98,8
Phosphaat (tons)	539.016	276.617	48,7
Uitvoer.			
Katoenen garen (lbs)	210.175.500	133.153.400	36,5
Katoen stukgoed (yds)	7.075.558.400	4.979.076.900	29,6
Jute goederen (yards)	172.386.000	126.280.700	26,6
Linnen goederen (yds)	193.695.500	103.636.800	46,8

Het blad meent, dat in dergelijke cijfers van grondstoffen — die het V. K. niet heeft te bieden — voor exportartikelen en de fabrikaten daarvan geen na te streven ideaal te zien is.

Immigratie en Emigratie van de Vereenigde Staten in 1917. — Begrijpelijkwijls hebben de cijfers van intocht en uittocht der Vereenigde Staten van reizigers in sterke mate den invloed van den oorlog ondervonden, daar veelal de verplaatsing onmogelijk was of uit militaire overwegingen niet kon worden toegestaan, waarbij nog komt de groote beperking in het scheepvaartverkeer. Voor zoover er gelegenheid voor overtocht was, heeft de vrees voor reisongevallen ten overvloede beperkend gewerkt, zoodat velen, die geneigd zouden geweest zijn gebruik te maken van de arbeidsgelegenheid thans in de Vereenigde Staten geboden, van de vestiging in dat land hebben afgezien. Het aantal immigranten voor het jaar 1917 staat dan ook op zoo'n laag peil, dat men tot de jaren van den burgeroorlog moet teruggaan om een nog kleiner totaal te vinden. Hiernaast valt op te merken, dat ofschoon het vertrek veel geringer was dan in voorafgaande jaren, niettemin het netto aanwinstsaldo van in den vreemde geboren personen, met uitzondering van 1915 — dat den invloed van de eerste oorlogsontwrichting ondervond — en van 1908 — het voljaar op den 1907-crisis —, lager is dan voor eenig jaar te boek staat. In 1907 had zich een netto afname vertoond. Het hier volgend staatje licht een en ander nader toe, beginnend met het hoogte-record 1913 tot en met het achter ons liggende jaar.

Aankomst.	1917	1916	1915	1914	1913
Immigranten ..	152.959	355.767	258.678	688.495	1.387.818
Overige reizigers	58.926	72.904	68.963	159.736	229.585
Totaal.....	211.885	428.671	327.641	848.231	1.616.903
Vertrek.					
Emigranten	67.652	69.725	160.641	293.635	274.209
Overige reizigers	63.531	95.059	123.995	291.743	324.737
Totaal.....	131.183	164.784	284.636	585.378	598.946
Netto winst....	80.702	263.887	43.005	262.853	1.017.957

In 1917 vertoonde zich slechts een netto aanwinst van Italianen tot een cijfer 3.389, tegenover 36.885 in het voorafgaande jaar; 8.510 Joden tegenover 17.776 in 1916. Het vertrek van Polen ging de vestiging met 2.991 te boven, tegenover een netto toename van 4.294 in 1916. Tengevolge van den onrustigen toestand in Mexico blijft een verplaatsing van dit land naar de Vereenigde Staten voortduren.

Wij vernemen alsnog van den schrijver der artikelen over de uitbreiding der Nederlandsche handelsbetrekkingen met de West, opgenomen in de No. 123—125, dat behalve in een der Venezuelaansche havens — gelijk vermeld werd — ook in de Columbiaansche haven Barranquilla sedert eenigen tijd een Nederlandsch handelshuis gevestigd is, waarvan volledigheidshalve hier nog mededeeling gedaan zij.

BOEKAANKONDIGING.

United States Tariff Commission.
First annual Report for the fiscal year,
ended June 30, 1917. Washington.
Government Printing Office, 1917,
26 blz.

Ofschoon dit rapport, op den eersten Zaterdag van December 1917 aan het Congres voorgelegd, reeds enigen tijd geleden in buitenlandsche periodieken werd vermeld, bestaat er alle reden om, nu het ook hier te lande is ontvangen en door vriendelijke tuschenkomst te onzer kennis kwam, te dezer plaatse op den inhoud eenigszins nader in te gaan.

Van de oprichting dezer commissie is ten vorigen jare — 30 Mei 1917, blz. 402 — in deze kolommen melding gemaakt. De zeer ruim gestelde taak der Commissie — bestudeering van alles, wat direct of indirect voor de Amerikaansche tariefpolitiek van belang kan worden geacht, adviseering aan Regeering en Parlement en voorbereiding van wettelijke maatregelen — en de niet minder ruime bevoegdheden, aan de Commissie toekomende, bevoegdheden, die wij hier te lande gewoon zijn slechts in handen van den strafrechter aan te treffen of wellicht van een parlementaire enquêtecommissie, zijn bij die gelegenheid besproken. Tegelijk werd medegedeeld, dat de bekende hoogleraar in de economie aan de Harvard University, de heer F. W. Taussieg, zijn professoraat met het voorzitterschap dezer commissie, welke thans bovendien de heeren David J. Lewis, William Kent, William S. Culbertson en Edward P. Costegan omvat, had omgewisseld. Gelijk bekend, genieten de leden een bezoldiging, die hen in staat stelt, zich onverdeeld aan de taak der Commissie te wijden.

Waar de Commissie eerst 26 Maart 1917 werd geïnstalleerd, kan het moeilijk anders of dit rapport, dat slechts de periode tot 30 Juni 1917 omvat, beperkt zich in hoofdzaak tot het geven van een uiteenzetting der plannen, welke de Commissie in de komende jaren tot uitvoering denkt te brengen. In één geval heeft de Commissie evenwel op verzoek van het Comité on Ways and Means uit het Huis van Afgevaardigden, reeds dadelijk rapport uitgebracht. Het betreft de vraag, welke maatregelen genomen worden voor den tijd, verloopende tusschen de indiening van een wetsontwerp tot verhooging van invoerrechten of accijnzen en het oogenblik, waarop de nieuwe regeling van kracht wordt. Op grond van bepalingen,

welke op dit stuk in verschillende Europeesche tariefwetten voorkomen, geeft de Commissie in haar advies, waarvan het rapport een uitvoerig overzicht bevat, in overweging een algemeen wettelijk voorschrift in het leven te roepen, dat de Regeering machtigt reeds dadelijk of althans op zeer korten termijn tot voorloopige heffing van het hoogere recht over te gaan, terwijl daarnaast overeenkomstig reeds bestaande regelingen, de bona fide verkoper bevoegd moet worden verklaard dergelijke plotseling op hem vallende verhoogingen naast den contractueelen prijs op den kooper te verhalen.

Een uitgebreid onderzoek wordt vervolgens ingesteld naar het vrijhaven-denkebeeld. Gegevens omtrent Hamburg en Kopenhagen worden verzameld, terwijl het vraagstuk voor een drietal havens aan den Atlantischen Oceaan, de Golf van Mexico en den Pacific in details onderzocht wordt.

Een voornaam deel van de werkzaamheid der Commissie houdt, gelijk zich denken laat, verband met den invloed, door den oorlog op verschillende bedrijfstakken uitgeoefend. De Commissie is bezig dit vraagstuk in den breede onder de oogen te zien en daarvoor het noodige materiaal bijeen te brengen. Op enkele bedrijfstakken zal zij hierbij in het bijzonder ingaan. In de eerste plaats geldt dit voor de chemische industrie, die zich zoowel door het wegvallen der Duitsche concurrentie als door de ontzaglijk gestegen vraag naar explosiestoffen, zeer belangrijk heeft vervormd en uitgebreid. Op verzoek van den President stelt de Commissie een uitvoerig onderzoek in naar den tegenwoordigen stand van dezen bedrijfstak en de mogelijkheid van vreemde concurrentie na den oorlog. Een dergelijk speciaal onderzoek wordt eveneens ingesteld ten opzichte van de suikerindustrie en in het algemeen het vraagstuk van de toekomstige suikervoorziening der Unie in verband met-gedurende den oorlog plaats gehad hebbende verschuivingen.

Daarnaast wijdt de Commissie haar aandacht aan de vraag op welke beginselen de toekomstige handelspolitieke verhoudingen met den vreemde zullen moeten worden opgebouwd. Gelijk men weet, heeft de Unie nimmer de meest-begunstigingsclausule, die in Europeesche landen een zoo groote verbreiding heeft gevonden en voor een groot deel door het thans vervallen Frankforter vredesverdrag werd beheerscht, in haar tractaten opgenomen. Ook het beperkter beginsel van reciprociteit, waartoe de achtereenvolgende Amerikaansche tariefwetgevingen de mogelijkheid openen, komt thans slechts tot uitdrukking in het handelstractaat met Cuba, terwijl het op hetzelfde beginsel opgebouwde verdrag met Canada, gelijk bekend, in 1911 op onwil van Canadaesche zijde is afgestuit. Moeten de Vereenigde Staten thans in de tot dusver gevolgde gedragslijn wijziging brengen? De Commissie stelt zich voor het noodige materiaal voor de beantwoording dezer vraag bijeen te brengen in den vorm van een uitvoerig rapport, waarin deze vragen historisch en critisch onder de oogen zullen worden gezien en voorts van den huidige stand van het tariefprobleem in een reeks van landen een overzicht zal worden gegeven. Voor een speciaal onderzoek naar de geschiedenis en de resultaten der Parijsche conferentie en daarmede gelijk te stellen schikkingen in Europa, zullen een paar leden der Commissie in verschillende landen van Europa materiaal gaan verzamelen.

Ten slotte bevat het verslag een uiteenzetting van de plannen tot het instellen van een informatiebureau, het aanleggen van verzamelingen van wettelijke regelingen en andere gegevens op handelspolitiek gebied en het systematisch publiceeren van administratieve beslissingen.

Tot zoover het rapport, dat, al zal over de werkzaamheden der Commissie eerst op een later tijdstip kunnen worden geoordeeld, niettemin in den breeden opzet der plannen voldoende kijk geeft. De Nederlander, die van rapporten als het hier besprokene ken-

nis neemt en eenigszins weet, wat voorts in deze richting geschiedt in de landen, waar het beginsel van openbaarheid, dat in het staatsbestuur der Angelsaksische landen ook in deze jaren is blijven gelden, niet dermate is doorgevoerd, heeft het recht en den plicht zich af te vragen, wat binnen onze eigen grenzen ter oriëntering en voorbereiding voor het nieuwe vredes-tijdperk wordt verricht. Breed opgezette organisaties, die een groot land zich veroorloven kan, komen voor het kleine land wellicht minder in aanmerking. Mits slechts wordt ingezien, dat bij de komende ontwikkeling der dingen op handelspolitiek gebied het kleine land vermoedelijk nog grooter belang heeft dan het groote.

B.

In de serie „Publicaties van de Afdeling Nijverheid en Handel” (te Buitenzorg) verscheen als No. 2 van den jaargang 1918: *Bepaalde uitgestrektheden in het Groot-Landbouwbedrijf in Ned.-Indië*, de resultaten van een onderzoek in Augustus 1917 ingesteld naar de uitgestrektheden, welke aldaar met enkele overjarige cultuurgewassen beplant zijn. Het onderzoek geschiedde voor cacao, coca, kapok, kina, klapper, koffie, aetherische oliegewassen, oliepalm, rubber, thee en touwvezels en omvatte alleen de ondernemingsaanplantingen.

INGEZONDEN STUKKEN.

GEMIDDELDE LEVENSDUUR VOOR EN NA DEN OORLOG.

Het belang van de Statistiek voor den Handel is zeker wel, dat men redeneert: in de voorafgaande jaren is de toestand bekend, nu kan men, zonder te veel fouten, wel aannemen, dat de toekomst behoudens onvoorziene omstandigheden ook wel dezelfde zal zijn. Bij intuïtie voelt iedere koopman het perspectief der toekomst, maar er zijn toch bedrijven, b.v. het verzekeringsbedrijf, waar de actuariale wetenschap onmisbaar is. Nu is de eenige wetenschap, die b.v. Zonen Maansverduisteringen voorspellen kan, de Sterrenkunde. Hier is het grillige ingrijpen van den Mensch, als b.v. door een wereldbrand, zooals we nu beleven, uitgesloten.

Oppervlakkig zou men meenen, dat een *klein* land als het onze, waar de statistiek dus niet al te grooten omvang heeft, *groot* kan zijn, naar het Koninklijk woord van zijn minister Pierson, in al zijn onderdeelen. Men zal b.v. met recht verwachten kunnen, dat de statistiek van den loop der bevolking in Nederland met grootere accuratesse bijgehouden wordt dan b.v. in Groot-Brittannië. Zooals bekend, wordt hieruit afgeleid de sterftetafel. Deze is dan voor verschillende vormen van verzekering de basis, waarop premien en reserves berekend worden. Zonder twijfel kan met genoegzaam geconstateerd worden, dat ons land in dit opzicht uitmunt door den voortreffelijken arbeid van Prof. Dr. A. J. van Pesch, die de volkstellingen van 1879, 1889, 1899 en 1909 bewerkt heeft, tot een, voor alle landen tot voorbeeld kun-nende strekken, sterftetafel. „De sterftetafels voor Nederland, afgeleid uit de tienjarige periode 1890—'99”, is de volledige titel, „overgedrukt uit de Inleiding tot de uitkomsten der Volkstelling van 31 Dec. 1899. Bijdragen tot de Statistiek van Nederland”.

De derde tafel van Van Pesch wordt het meest gebruikt voor de berekening van de premiereserve der Volksverzekering. Waarom deze de voorkeur geniet boven de andere drie, is een volkomen technische quaestie, maar Van Pesch zelf heeft het gebruik van deze voor dit doel het meest aangeraden. Maar van niet minder belang zijn sterftetafels uit de volkstelling afgeleid van waarde voor de sociale verzekering in 't algemeen. En van buitengewone beteekenis is de vraag, of de millioenen aan de verbetering der volkshygiëne besteed, de vooruitgang van

de medische wetenschap en de overal verspreide betere opvatting van een gezonde levenswijze, er toe geleid hebben de levenskansen in ons land te verbeteren. De vier tafels van Van Pesch geven ons een duidelijk beeld van den vooruitgang der levenskansen in Nederland: zoo blijkt, dat voor een 20-jarigen man de gemiddelde levensduur geklommen is van 40,3 tot 45,7 jaar, dus meer dan vijf jaar. Iedereen is nu geneigd te meenen, dat de uitkomsten van sterftetafels in andere landen dezen vooruitgang in levensduur bevestigen. Maar dit is nu niet het geval. De zes Engelsche sterftetafels toonen dezen vooruitgang heelemaal niet aan en de Engelsche Statistici zijn het niet allen eens met George King, die beweert, dat het alleen aan de foutieve bewerking der zes Life Tables ligt. „It is safe to risk the prophecy that when English Life Table no. 7 comes to be formed the improvement will be notice able.”¹⁾

Door het voorgaande wil niet de overtuiging gevestigd worden, dat Van Pesch over voortreffelijk materiaal kon beschikken, maar wel, dat hij uit de beschikbare gegevens het meeste profijt getrokken heeft. De verschillen tusschen berekende en waargenomen waarden zijn zeer aanzienlijk. Het lijdt geen twijfel of bij grootere accuratesse kunnen deze zoo niet geheel verdwijnen, dan toch zeer gering worden. De leiding van het Centraal Bureau voor de Statistiek staat er borg voor, dat bij ruime hulpmiddelen de overeenstemming tusschen Burgerlijken Stand en Bevolkingsregister van uit een centraal punt door een volkstelling geheel bevestigd zal worden.

„Het is toch bekend,” schrijft Van Pesch in zijn eerste Verhandeling van 1885, pag. 25, „met hoeveel zorg de opgaven van den Burgerlijken Stand gehouden worden, zoodat de kans, dat hierbij fouten voorkomen, zooveel kleiner is dan bij de volkstellingen. Het opteekenen der dooden, die ongeveer 500 per dag bedragen in het geheele Rijk geschiedt daarenboven door geheel bevoegde personen, terwijl bij de volkstelling op één dag bijna 4.000.000 personen moeten nagegaan worden en de meesten, die de staten invullen, met dit werk zeer weinig vertrouwd zijn. Bedenkt men daarbij het gewicht van ieder sterfgeval voor het gezin waarin dit voorvalt, en al de formaliteiten, die dan moeten plaats grijpen, zoo geloof ik, dat het aan geen twijfel onderhevig is, dat in de sterfteopgaven bijna geen fouten kunnen voorkomen.”

In zijn laatste verhandeling van 1912 verklaart Van Pesch de gevonden verschillen aldus (pag. 111): „De reden voor deze minder goede uitkomst was niet moeilijk op te sporen. Er is daar zoeven gezegd, dat bij binnenlandsche verhuizingen elke vestiging in een gemeente moet overeenkomen met een vertrek uit een andere. Dit is volkomen juist, maar wanneer de vestiging en het vertrek niet overal zorgvuldig worden opgegeven, vervalt de redeneering, waarvan men hierboven is uitgegaan en dat dit het geval is wordt onder andere aangetoond, doordat bij elke volkstelling een groot getal personen ambtshalve moet worden afgeschreven. Hiermede is dus aangewezen, waarom de methode waardoor vestiging en vertrek bekend wordt nog geen goede resultaten heeft gegeven. Een voortdurende verbetering in het bijhouden van de bevolkingsregisters echter, zal op den duur betere uitkomsten geven en een volkomen oordeel doen vellen over de juistheid der volkstelling.”

Om door een voorbeeld duidelijk te maken het ver-

¹⁾ Wie hierover uitvoeriger inlichtingen wil, leze: On the construction of mortality tables from census returns and records of death by George King J. I. A. XLII P. III, pag. 259. De Life Table No. 7 is nu op aanwijzing van King voorbereid, maar de resultaten zijn nog niet gepubliceerd. Omdat de actuariale commissie, die voor de uitvoering van de National Health Insurance etc. etc. in 1913 te zorgen had, overtuigd was, dat de sterftetafels, afgeleid uit de periode 1891—1901, geheel verouderd waren, heeft ze dan ook uit gegevens van de jaren 1908—1910 een nieuwe sterftetafel afgeleid.

schil tusschen de uitkomsten van volkstelling en naar de bevolkingsregisters, neem ik b.v., dat volgens het eerste de geheele bevolking was 5.858.175 en naar het tweede 5.898.429 op 31 December 1909.

De statistiek der woonplaatsveranderingen schijnt deze opvatting van Van Pesch te bevestigen. Zoo lezen we daar: „Het betrekkelijk groot aantal afschrijvingen in 1909 is het gevolg van ontdekte fouten in het bevolkingsregister bij vergelijking met de telkaarten der negende volkstelling.” (Bijdragen tot de Statistiek van Nederland, no. 221, p. XXXVII, 1914). „Het behoeft geen betoog, dat de oorlog deze statistiek bemoeilijkt heeft,” zoo lezen we verder. „De in de vorige jaren opgenomen tabel van saldo-vestiging boven vertrek of omgekeerd naar verschillende leeftijdsgroepen in de jaren 1910 en volgende, voor het Rijk, in de gemeenten met meer dan 20.000 inwoners kon in dezen jaargang niet opgenomen worden tengevolge van het ontbreken der desbetreffende opgaven van de garnizoenen, over het jaar 1914.” En in die in December 1916 verschenen: „Het groote verschil tusschen het aantal personen (vermoedelijk Belgische vluchtelingen), dat in 1915 zich vestigde uit het buitenland en dat, hetwelk daarheen vertrok, is oorzaak, dat de hierboven berekende cijfers over de laatste 10 jaren zeer sterk afwijken van die in de meeste voorgaande jaargangen berekend.”

Den doorsneezer van de krant zal het wel ontgaan zijn, dat in Februari in de Tweede Kamer en in April van dit jaar in de Eerste Kamer de datum van de Volkstelling zonder eenige discussie eenigszins gewijzigd is. Stbl. 270, wet van 28 April 1918 bepaalt: „Met wijziging van art. 1 der wet van 22 April 1879, Stbl. 63, wordt voortaan in 1920 en vervolgens telkens na tien jaar in het Rijk een algemeene volkstelling gehouden.” Men heeft deze wijziging gewenscht gevonden op grond hiervan, dat „in de meeste andere landen zoodanige telling gehouden wordt op of dicht bij het eind van de jaren eindigend op een 0 of in het begin der jaren eindigend op 1”. Ter griffie was een advies van het Centraal Bureau voor de Statistiek gedeponereerd.

Het wil mij voorkomen, dat de cijfers zullen uitmaken, dat de gemiddelde levensduur vóór en ná den oorlog zeer verschillend zal blijken te zijn, en het dus gewenscht zal zijn een onderzoek in die richting te doen. Wel is het overdreven op het oogenblik van ondervoeding te spreken. Het béroep op de sterftecijfers geeft geen recht hiertoe te concludeeren. „De eerste twee oorlogsjaren hebben geen ongunstige gevolgen voor den gezondheidstoestand voor ons volk gehad,” heeft Minister Treub in de Tweede Kamer op 18 Maart l.l. verklaard. Maar in verzekeringskringen begint men toch symptomen van ongerustheid waar te nemen. (Men zie hier o.a. voor het Feuilleton van Dixi in de N. R. Ct. („Toekomstvragen”, van 1 Juni) en spreekt men er ernstig over de premien voor de nieuw te verzekeren candidaten te verhoogen.

Zonder quaestie zal eerst de toekomst een volledig antwoord op deze vraag kunnen geven. Maar omdat in de periode 1910—'19 of dan nu 1910—1920 de oorlogsjaren vanaf 1914 vallen, sluit a. h. w. Augustus 1914 den Ouden Tijd af en begint een nieuwe aera, en verdient het daarom misschien overweging tusschen de oude en nieuwe jaartelling, van af 1914 geteld, een overgang te maken door een sterftetafel voor de periode 1900—1914, met de daartoe aan te brengen correcties. Zijn de domiciliekaarten niet hiervoor ook te gebruiken? Heeft de Staat bij dit vraagstuk niet groot belang voor zijn nog in te voeren sociale verzekering? Zouden de groote Volksverzekerings-maatschappijen er niet wat voor over hebben om een goede sterftetafel te verkrijgen? Wanneer een grootere precisie in de statistiek bereikt is, kan de verfinde wiskundige outillage een oneindig grootere nauwkeurigheid bereiken, die tot nu toe geheel verwaarloosd moest worden. Met groote gestrengheid zal men uit de cijfers bevestigd zien,

wanneer ook de oorlogvoerende landen hun statistiek opmaken, welke voordeelen ons land gehad heeft buiten den oorlog te zijn gebleven.

Dr. B.

DE SCHAARSCHE AAN ZILVERGELD.

In het nummer van 1 Mei maakten wij melding van de schaarschte aan zilvergeld, die zich allengs in het buitenland deed gevoelen tengevolge van oppotten en zelfs opkopen van zilveren specie.

Niet overbodig is het gebleken, dat wij daarbij tevens de autoriteiten er op wezen, dat dit een vingerwijzing voor ons kon zijn om het gevaar, dat hierin ook voor ons land schuilde, zoo mogelijk af te wenden, door tijdig de noodige stappen te doen om het opkopen in ons land te voorkomen en in het bijzonder te beletten, dat ons zilvergeld de grens zou overgaan.

Met voldoening constateerden wij, dat in beide opzichten door de Regeering maatregelen werden getroffen, eenerzijds door het bepalen van een maximumprijs op het zilver, die het stijgen der metaalwaarde van ons zilvergeld boven de muntwaarde onmogelijk maakt en derhalve elke hoogere waardeering van het zilvergeld strafbaar stelt, anderzijds door een zeer verscherpt toezicht op de grens, waardoor reeds eenige aanhoudingen en beslagleggingen van zilverspecie plaats vonden.

Nochtans hebben deze maatregelen niet kunnen voorkomen, dat onder den invloed van de in het buitenland heerschende schaarschte aan zilvergeld binnen enkele dagen tijds nagenoeg al ons zilver uit de circulatie verdween. De handel in goudgeld, die hier te lande even vrijmoedig als in belangrijke mate plaats vindt en waartegen geen afdoende maatregelen worden genomen, moet hiervan als directe oorzaak worden aangewezen.

Het groote publiek heeft ons gouden tientje ten voorbeeld, en berekent, dat, aangezien dit reeds met 60 pCt. winst verhandeld wordt, wellicht ook het bezit van zilvergeld te eeniger tijd tot een dergelijk voordeel zal kunnen leiden. Op grond hiervan houdt een ieder, die zilvergeld heeft, dit vast en onttrekt het op deze wijze aan de circulatie. Waarlijk een nieuw bewijs voor het gevaarlijke en immoreele van den handel in ons goudgeld.

De schaarschte aan klein betaalmiddel, zelfs aan pasmunt doet zich weder even ernstig gevoelen als bij het begin van den oorlog en werkt in handel en verkeer in hooge mate storend en belemmerend.

En ofschoon het officieel communiqué dezer dagen in de bladen verschenen, volgens hetwelk binnenkort een belangrijke verruiming van betaalmiddelen in den vorm van zilverbons kan worden tegemoet gezien, reden tot geruststelling in dit opzicht geeft, blijft het toch zeer te betwijfelen, of hierdoor het oppotten van zilvergeld een eind zal nemen.

Ook de krachtige maatregelen, door den Minister van Justitie genomen, op verzoek van zijn ambtgenoot van Financiën, zullen, vreezen wij, dit niet tot gevolg hebben. Immers de aanleidende oorzaak, zooals wij deze hierboven aangaven, wordt door deze maatregelen niet weggenomen.

Zoolang openlijk aangekondigd blijft, dat goudgeld een belangrijk hogere waarde heeft dan papiergeld en het winstgevend bedrijf van den goudgeldhandel ongestoord kan plaats hebben, zoolang zal de verwachting ook op zilvergeld winst te kunnen maken, blijven bestaan en het oppotten voortduren. De vraag dringt zich dan ook op, of het niet gewenscht zou zijn, dat van overheidswege maatregelen worden getroffen, waardoor de open handel in goudgeld, althans in het Nederlandsche goudgeld, onmogelijk zou worden gemaakt. Het is duidelijk, dat zulks niet anders dan met gunstig gevolg zou inwerken op den thans nog in het eerste stadium verkeerenden clandestienen handel in zilvergeld en dezen tot een minimum beperkt houden, zoo niet geheel verhinderen. Wordt dit bereikt, dan zal ongetwijfeld de circulatie zich geleidelijk weder herstellen, doordien het vasthouden geen

winst afwerpt en het zilver allengs in het verkeer terugkomt.

Ook zal het zonder twijfel de circulatie van klein betaalmiddel ten goede komen, indien, in navolging van de in het buitenland reeds toegepaste maatregelen het strafbaar wordt gesteld een hogere waarde aan Nederlandsche zilverspecie te bezitten of onder beheer te hebben, dan voor eigen persoonlijk gebruik of ten dienste van eigen bedrijf of handel onontbeerlijk is. Vastgesteld dient te worden, welk bedrag in het algemeen voor den particulier als geoorloofd moet worden beschouwd, terwijl in elk bijzonder geval de beoordeeling aan een bevoegd ambtenaar zou moeten worden overgelaten.

Het oppotten en inkoop van zilvergeld kan hierdoor inderdaad op de meest afdoende wijze bestreden worden, vooral indien bij overtreding verbeurdverklaring van het te veel aanwezige zilvergeld zou volgen.

H. DRIJFHOUT & ZON.

Amsterdam, 12 Juni 1918.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Biscuitbloem. Voor biscuitbloem, waaronder te verstaan een mengsel van 70 pCt. tarwebloem en 30 pCt. aardappelmeel, is een maximumprijs vastgesteld van f 31,75 per 100 K.G.

Vroege aardappelen. Op 18 Juni mag met het veilen van vroege aardappelen begonnen worden; eventueel nog aanwezige voorraden oude aardappelen moeten echter eerst verbruikt worden.

Stapelgroenten. De ministerieele beschikking van 19 October j.l., houdende vaststelling van maximumprijzen van groenten is ingetrokken voor zoover betreft stapelgroenten, (uien, roode en gele kool, knolrapen en peen).

Maximumprijzen. Voor verkoop van kleine hoeveelheden (100 gram, enz.) van rijst, gort, haver-mout, aardappelmeel, sago, eenheidsworst en zachte zeep zijn nader maximumkleinhandelsprijzen vastgesteld.

Chocolade-reepen. Met de distributie van chocolade-reepen aan de gemeenten zal thans spoedig een aanvang worden gemaakt.

Vetdistributie. De bepaling, dat losse bons der vetkaarten niet geldig zijn, is in de betreffende regeling geschrapt.

Tarieven voor vervoer. De Minister van Landbouw heeft verschillende tarieven vastgesteld voor vervoer te water.

Vervoerverboden. Door de wet van 3 Juni 1918, Stbl. No. 326, is de wet van 3 Augustus 1914, Stbl. No. 344, in diër voege gewijzigd, dat de rechtskracht van vervoerverboden, welke door den Hoogen Raad der Nederlanden werd ontkend, voor zoover zij op de ongewijzigde wet gebaseerd waren, thans verzekerd kan worden geacht. Bij beschikking van den Minister van Landbouw van 13 Juni, opgenomen in de Staatscourant No. 136, zijn de bestaande vervoerverboden nu ook zoodanig gewijzigd, dat ook van deze de rechtsgeldigheid komt vast te staan.

Kleine betaalmiddelen en zilvergeld. Door de Regeering worden krachtige maatregelen genomen om het opkopen van zilvergeld (boven de nominale waarde) tegen te gaan. Mocht een en ander niet voldoende helpen, dan zal overgegaan worden tot het gebruik van de bij de wet verleende bevoegdheid om van hen, die munten tot een gezamenlijke waarde van meer dan f 500 onder zich hebben, te vorderen, dat die meerdere munten ter inwisseling tegen ander wettig betaalmiddel (bankbiljetten of zilverbons) worden ingeleverd.

Huiden. Voor verschillende soorten kalfsvellen zijn maximumprijzen vastgesteld, tegen welke ingeschreven huidenclubs en ingeschreven handelaren zullen afleveren aan ingeschreven looiers.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

	15 Juni 1918	20 Juli 1914
Ned. Bank	{ Disc. Wissels. 4 1/2 sedert 1 Juli '15 Bel. Binn. Eff. 4 1/2 " " '15 Vrsch. in R.C. 5 1/2 " " 19 Aug. '14	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14 " " 23 " '14 " " 23 " '14
Bank van Engeland	5 " " 7 Apr. '17	3 " " 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank	5 " " 23 Dec. '14	4 " " 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk	5 " " 21 Aug. '14	3 1/2 " " 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " " 12 Apr. '15	4 " " 12 Mrt. '14
Nat. Bank v. Denem.	5 " " 9 " '15	5 " " 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk.	7 " " 20 Mrt. '18	4 1/2 " " 6 " '14
Bank v. Noorwegen	6 " " 14 Dec. '17	4 1/2 " " 11 " '14
Zwitsersche Nat. Bk.	4 1/2 " " 31 " '14	3 1/2 " " 19 " '14
Bank van Spanje ..	4 " " 22 Mrt. '17	4 1/2 " " —
Bank van Italië ..	5 " " 10 Jan. '18	5 " " 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3 1/2-4 1/2	—
Javasche Bank	3 1/2 " " 1 Aug. '09	3 1/2 " " 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call money
15 Juni '18	2 3/8-1 1/2 ¹⁾	3	3 1/8 ^{1/2}	4-5/8	—	5-1/2 ¹⁾
10-15 J. '18	2 3/8-3/8	2 3/4-3 1/4	3 1/8 ^{1/2} -1 1/2	4-5/8	—	4-6
3-8 Juni '18	2 3/8-3/4	3-1/4	3 1/8 ^{1/2}	4-5/8	—	4-6
27 M.-1 J. '18	2 3/8-3	3 1/4-4	3 1/8 ^{1/2}	4-5/8	—	4 1/2-6
11-16 J. '17	2	2 1/4-3	4 3/8 ^{1/2} -1 1/8	4-5/8	—	4-5 1/2
12-17 J. '16	1 7/8-2	2 1/4-3	4 1/8 ^{1/2} -5 1/8	3 3/4-4 3/8	—	2 3/4-3 1/2
20-24 Jul. '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

¹⁾ Noteering van 14 Juni.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De omzetten op de wisselmarkt waren ook deze week weder zeer gering. De regelmatige handel is beperkt tot enkele uren per dag. Londen, Parijs en New York waren prijshoudend; Berlijn en Weenen daarentegen flauwer. Vooral Weenen was weder, evenals de vorige week, sterk aangeboden en op enkele dagen bijna niet te plaatsen. Geruchten over oneenigheden tusschen de twee bondgenooten deden de wisselkoersen voor den zwaksten van de twee zeer sterk terugloopen. Bovendien is de vraag naar Weenen van de Balkanstaten in ruil tegen uitbetaling Berlijn beduidend geringer geworden, zoo niet geheel opgehouden. De koers daalde dan ook een oogenblik tot onder 21.— Daar op dit punt een belangrijke dispariteit bleek te bestaan met de koersen bij de overige neutralen, trad daarna een scherp herstel in.

Van de neutrale wissels was alleen Stockholm beduidend vaster, de anderen bleven ongeveer onveranderd.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	St. Petersburg *)	New York *)
10 Juni 1918 ..	9.34 3/4	34.50	38.17 1/2	23.—	—	1.96 3/4
11 " 1918 ..	9.33 1/2	34.45	38.—	22.70	—	1.95 1/4
12 " 1918 ..	9.34 1/2	34.47 1/2	38.—	22.60	—	1.96
13 " 1918 ..	9.36 1/2	34.50	37.92 1/2	22.30	—	1.96 1/2
14 " 1918 ..	9.35	34.45	37.62 1/2	21.30	—	1.96
15 " 1918 ..	9.36 1/2	34.55	37.85	22.15	—	1.96 1/2
Laagste d. w. *)	9.32 1/2	34.40	37.50	21.—	—	1.95 1/4
Hoogste " " *)	9.37	34.60	38.32 1/2	23.07 1/2	—	1.97
8 Juni 1918 ..	9.34	34.40	38.02 1/2	23.—	—	1.96 1/4
1 " 1918 ..	9.45	34.95	38.85	23.90	—	1.98 1/2
Muntpariteit ..	12.10 5/8	48.—	59.26	50.41	1.28	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

Data	Stock-holm*)	Kopen-hagen*)	Chris-tiania ¹⁾	Zwitser-land*)	Spanje ¹⁾	Batavia ¹⁾ telegrafisch
10 Juni 1918	67.35	61.25	62.25	49.90	56.50	99½-100½
11 " 1918	67.30	61.25	62.15	49.87½	57.—	99½-100½
12 " 1918	67.45	61.25	62.25	49.90	56.75	99½-100½
13 " 1918	67.70	61.10	62.20	49.85	55.75	99½-100½
14 " 1918	67.40	61.10	61.90	49.75	56.25	99½-100½
15 " 1918	67.85	61.25	62.10	49.85	56.50	99½-100½
L'ste d. w. ¹⁾	67.15	60.80	61.85	49.70	55.25	99½
H'ste " " ¹⁾	67.85	61.30	62.40	49.95	57.40	100½
8 Juni 1918	67.10	61.20	62.10	49.75	56.75	99½-100½
1 " 1918	67.50	62.—	62.50	49.65	57.20	99½-100½
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. ¹⁾ Particuliere opgave

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Beiljn (in cents p. 4 Rm.)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
15 Juni 1918	4.76.45	5.71½/8	nom.	51
Laagste d. week..	4.76.45	5.71½/8	nom.	50½/2
Hoogste " " ..	4.76.45	5.71½/8	nom.	51
8 Juni 1918	4.76.45	5.71½/8	nom.	50¾/4
1 " 1918	4.76.45	5.71½/2	nom.	49½/2
Muntpariteit....	4.86.67	5.18¼/4	95¼/4	40¾/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	7 Mei 1918	21 Mei 1918	Tijdperk 22 Mei—3 Juni 1918		3 Juni 1918
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië ..	Piast. p. £	977/16	977/16	977/16	977/16	977/16
B. Aires....	d.p.gd.pes.	50¾/4	51¾/4	51	52¼/4	51½/2
Calcutta	sh/d.p.rup.	1/6½/32	1/6½/32	1/6	1/6½/16	1/6½/32
Hongkong ..	id. p. \$	3/1¾/8	3/1½/2	3/1½/2	3/17/8	3/17/8
Lissabon....	d.p.escudo	29¾/8	31	30	33¾/4	31
Madrid	Peset. p. £	17.13	16.93	16.58	16.92	16.63
Montevideo..	d.p.peso	65	64¾/4	63½/2	65¼/4	64
Montreal... ¹⁾	\$ per £	4.82½/2	4.82	4.81	4.83¾/4	4.83½/2
Petrograd ..	R. p. £ 10	nom.	nom.	nom.	nom.	nom.
R.d.Janeiro ¹⁾	d.p.milr.	13¼/32	13¼/16	13¾/32	13¾/16	13¾/32
Rome	Lires p. £	42.76	43.15	43.20	43.65	43.60
Shanghai ..	sh/d.p.tael	4/5¾/4	4/5¾/4	4/5¾/4	4/6¼/4	4/6¼/4
Singapore ..	id. p. \$	2/4¾/32	2/4¾/32	2/4¼/32	2/4¼/4	2/4¾/32
Valparaiso ¹⁾	d.p.pap.p.	16½/32	16¾/32	16½/16	17¾/32	17¾/32
Yokohama ..	sh/d.p.yen	2/27¾/32	2/27¼/16	2/1¾/16	2/2¾/8	2/27¼/16

¹⁾ Noteeringen op 90 dagen.

GOUD EN ZILVER.

Sedert 29 Juli 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

NOTEERING VAN ZILVER.

Noteering te Londen.		te New York	
15 Juni 1918.....	487/8		99½/2
8 " 1918.....	487/8		99½/2
1 " 1918.....	487/8		99½/2
25 Mei 1918.....	487/8		99½/2
18 " 1918.....	487/8 ¹⁾		99½/2
16 Juni 1917.....	391/16		77
17 Juni 1916.....	30½/2		637/8
20 Juli 1914.....	24½/16		54¼/8

¹⁾ Noteering van 17 Mei.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 15 Juni 1918.

Activa.

Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 27.385.374,26½/2	B.-bk. " 1.203.713,51	Ag.sch. " 16.605.804,55½/2	f 45.194.892,33
Papier o. h. Buitenl. in disconto				—
Idem eigen portef..	f 7.696.564,—			
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.				" 7.696.564,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 67.168.428,08	B.-bk. " 5.662.142,01	Ag.sch. " 45.664.939,61	
	f 118.495.509,70			
Op Effecten	f 116.503.609,70			
Op Goederen en Spec.	" 1.991.900,—			" 118.495.509,70
Voorschotten a. h. Rijk				—
Munt en Muntmateriaal				
Munt, Goud	f 83.964.995,—			
Muntmat., Goud	" 633.822.029,92½/2			
	f 717.787.024,92½/2			
Munt, Zilver, enz.	" 7.820.764,34			
Muntmat., Zilver	" —			" 725.607.789,26½/2
Effecten				
Bel.v.h. Res.fonds. id. van 1/5 v. h. kapit.	f 5.064.969,32			" 3.989.261,18
				" 9.054.230,50
Geb. en Meub. der Bank				" 1.770.000,—
Diverse rekeningen				" 91.705.652,88
	f 999.524.638,67½/2			
Kapitaal	f 20.000.000,—			
Reservefonds	" 5.079.402,56			
Bankbiljetten in omloop	" 911.227.375,—			
Bankassignatiën in omloop	" 3.270.945,01			
Rekening-Courant saldo's:				
Van het Rijk	f 8.676.654,48½/2			
Van anderen	" 49.898.974,64½/2			" 58.575.629,13
Diverse rekeningen	" 1.371.286,97½/2			
	f 999.524.638,67½/2			
Beschikbaar metaalsaldo	f 530.027.532,26½/2			
Op de basis van 1/5 metaaldekking	" 335.412.742,41½/2			
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is				" 2.650.137.660,—
Verschillen met den vorigen weekstand:				
		Meer	Minder	
Disconto's			1.680.755,26	
Buitenlandsche wissels			402.997,20	
Beleeningen			3.637.321,53	
Goud			2.364.217,50	
Zilver		36.413,59		
Bankbiljetten			6.032.720,—	
Part. Rek.-Crt. saldo's		6.314.067,02½/2		

Passiva.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opschbare schulden
15 Juni 1918	717.787	7.821	911.227	61.847
8 " 1918	720.151	7.784	917.260	59.436
1 " 1918	720.266	7.797	927.614	61.880
25 Mei 1918	721.439	7.799	919.162	73.201
18 " 1918	719.240	7.756	933.985	62.857
11 " 1918	721.771	7.493	952.425	60.656
4 " 1918	721.833	7.331	971.986	64.449
27 April 1918	725.771	7.274	936.472	71.764
20 " 1918	729.446	7.158	895.117	75.776
13 " 1918	730.152	7.135	894.911	75.711
6 " 1918	721.397	7.154	893.899	64.320
30 Maart 1918	722.184	7.285	889.692	59.943
23 " 1918	723.051	7.337	864.373	66.509
16 Juni 1917	602.616	7.573	741.257	68.016
17 Juni 1916	548.614	7.615	639.001	84.802
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaalsaldo	Dekkingpercentages
	Totaal	Hieraan Schatkistpromessen rechtstreeks			
15 Juni 1918	45.195	18.000	118.496	530.028	75
8 „ 1918	46.876	18.000	122.133	531.834	75
1 „ 1918	48.296	18.000	133.252	529.395	74
25 Mei 1918	50.096	18.000	131.743	529.987	73
18 „ 1918	55.018	18.000	135.293	527.115	73
11 „ 1918	58.395	18.000	150.486	525.715	72
4 „ 1918	61.871	18.000	170.593	520.938	70
27 Apr. 1918	46.520	18.000	153.925	530.839	73
20 „ 1918	36.547	18.000	115.576	541.717	76
13 „ 1918	36.597	—	111.694	542.401	76
6 „ 1918	29.243	10.000	115.118	536.216	76
30 Mrt. 1918	19.165	—	115.737	538.809	77
23 „ 1918	20.822	—	108.980	543.478	78
16 Juni 1917	53.142	40.000	83.238	447.376	75
17 Juni 1916	40.156	20.400	74.521	410.638	77
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	15 Juni 1918	8 Juni 1918
Aan schatkistpromessen..	f 134.890.000,—	f 134.890.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	„ 18.000.000,—	„ 18.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„ 47.392.000,—	„ 47.428.000,—
Aan zilverbons	„ 43.736.440,50	„ 41.147.674,—

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Naast de per mail ontvangen gegevens worden de telegrafisch bekend geworden totaalcijfers der obligo's en uitzettingen en het beschikbaar metaalsaldo van latere data opgenomen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opsch. schulden
1 Juni 1918.....	***	***	254.200	
25 Mei 1918.....	***	***	255.600	
23 Mrt. 1918.....	90.043	20.434	173.360	65.794
16 „ 1918.....	88.607	20.697	171.536	64.872
9 „ 1918.....	87.277	20.738	173.377	61.983
2 Juni 1917.....	72.995	22.160	160.565	35.127
3 Juni 1916.....	56.765	31.595	146.657	37.254
25 Juli 1914 ...	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningingen ¹⁾	Beschikbaar metaalsaldo	Dekkingpercentages
1 Juni 1918	129.000		***	65.900	***	
25 Mei 1918	130.900		***	64.100	***	
23 Mrt. 1918	8.692	33.234	67.261	25.373	62.907	46
16 „ 1918	8.529	33.022	65.301	26.232	62.320	46
9 „ 1918	8.703	33.208	64.764	26.534	61.246	46
2 Juni 1917	6.550	36.226	50.976	12.565	56.465	49
3 Juni 1916	6.644	39.576	41.301	11.126	51.577	48
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Disconto's	Div. rekeningingen ¹⁾
23 Maart 1918 ..	547	1.256	901	1.075	626
16 „ 1918 ..	548	1.256	869	1.088	572
9 „ 1918 ..	546	1.291	884	1.095	748
2 „ 1918 ..	584	1.308	759	1.093	553
24 Maart 1917 ..	762	1.043	1.104	939	360
25 Maart 1916 ..	970	895	835	928	560
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden p. st.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
12 Juni 1918	63.879	52.025	***	***	***
5 „ 1918	63.795	51.855	248.005	28.500	225.251
29 Mei 1918	63.451	51.051	247.790	28.500	224.251
22 „ 1918	62.633	50.246	247.195	28.500	223.254
13 Juni 1917	55.357	38.779	160.523	28.500	131.814
14 Juni 1916	61.578	35.355	120.551	28.500	84.720
22 Juli 1914	40.164	29.317

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekkingpercentages ¹⁾
12 Juni '18	56.149	100.919	43.020	126.563	30.303	17,88
5 „ '18	56.404	101.558	38.664	131.905	30.389	17,82
29 Mei '18	56.788	106.486	41.056	135.270	30.850	17,50
22 „ '18	55.581	97.304	38.434	127.600	30.837	18,57
13 Juni '17	45.208	113.124	49.784	125.855	35.029	19,94
14 Juni '16	42.187	70.703	52.264	87.541	44.672	31 $\frac{1}{2}$
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{3}{8}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehenskassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daaraan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekkingpercentages ¹⁾
7 Juni 1918	2.466.172	2.345.823	1.630.987	12.034.194	34
31 Mei 1918	2.466.105	2.345.674	1.620.751	12.002.688	34
23 „ 1918	2.465.889	2.345.524	1.516.618	11.700.247	34
15 „ 1918	2.465.819	2.345.393	1.555.846	11.803.870	34
7 Juni 1917	2.574.484	2.533.316	483.115	8.255.124	37
7 Juni 1916	2.499.900	2.464.602	406.264	6.697.034	43
23 Juli 1914	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
7 Juni 1918	14.308.910	7.364.024	8.918.500	1.615.800
31 Mei 1918	14.544.772	7.634.794	8.896.200	1.606.600
23 „ 1918	14.000.447	7.333.316	8.572.300	1.501.800
15 „ 1918	14.546.209	7.751.370	8.613.300	1.541.600
7 Juni 1917	9.250.165	4.509.604	4.716.500	466.400
7 Juni 1916	5.637.840	1.756.625	1.640.200	364.600
23 Juli 1914	750.892	943.964

RUSSISCHE STAATSBANK.

Sedert 5 November 1917 is geen bankstaat verschenen.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat
13 Juni '18	5.410.662	2.062.108	253.552	***	17.950.000
6 „ '18	5.418.744	2.072.108	253.765	1.438.842	17.500.000
30 Mei '18	5.382.424	2.037.108	254.041	1.448.883	16.800.000
23 „ '18	5.381.736	2.037.108	255.487	1.407.374	16.450.000
14 Juni '17	5.311.899	2.064.775	258.107	756.840	10.600.000
15 Juni '16	4.750.509	—	348.782	620.300	7.800.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Cr. Particulieren.	Rek. Cr. Staat
	1.477.568	1.079.659	956.648	28.232.073	3.876.273	53.227
	1.399.156	1.080.629	936.788	28.012.196	3.611.088	54.684
	1.120.605	1.083.957	929.427	27.343.372	3.339.833	46.064
	1.078.817	1.087.861	937.675	27.073.138	3.162.143	65.497
	503.097	1.208.772	1.141.740	19.793.987	2.593.971	34.448
	392.233	1.488.585	1.219.307	15.746.680	2.048.342	53.561
	1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.560

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE. 1)

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleening van buitenl. vorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Cr. saldi
13 Juni '18	942.031	99.268	480.000	116.576	1.362.655	265.552
6 „ '18	886.470	99.068	480.000	109.312	1.305.727	259.394
30 Mei '18	887.657	99.026	480.000	107.632	1.305.096	259.529
23 „ '18	887.882	98.905	480.000	109.847	1.310.235	256.746
7 Juni '17	382.036	87.635	480.000	83.377	916.045	107.131
17 Juni '16	263.882	66.897	480.000	60.291	717.394	148.860

1) Sedert einde 1914 met de functie van circulatiebank belast.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waarvan in het buitenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
22 Maart '18	1.802.814	899.919	52.500	59.558	1.429.509
15 „ '18	1.793.243	890.714	52.500	58.950	1.406.228
8 „ '18	1.788.198	916.969	52.500	59.685	1.383.990
1 „ '18	1.777.329	905.915	52.500	60.444	1.351.091
23 Maart '17	912.055	352.038	—	10.665	844.603

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waarvan Kapitaal	Algem. Dekkings-percentage 1)	Percent. Gouddekking circulatie
22 Maart '18	871.999	1.882.396	74.011	59,6	63,-
15 „ '18	840.732	1.833.275	73.886	61,6	63,3
8 „ '18	838.292	1.815.835	73.624	59,2	66,3
1 „ '18	801.738	1.820.954	73.401	60,5	66,6
23 Maart '17	106.271	844.603	56.057	80,5	101,5

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
15 Mrt. '18	681	11.923.007	1.152.208	11.029.244	1.392.492
8 „ '18	682	11.928.372	1.164.890	11.190.614	1.395.667
1 „ '18	676	11.994.184	1.089.152	11.119.448	1.375.066
21 Febr. '18	686	11.860.946	1.170.737	11.243.053	1.404.882
15 „ '18	679	11.527.276	1.139.386	11.089.879	1.381.799
8 „ '18	670	11.443.117	1.208.992	10.937.616	1.358.737
1 „ '18	675	11.523.854	1.203.956	10.896.831	1.359.956
25 Jan. '18	671	11.541.418	1.199.201	10.777.154	1.399.748

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 17 Juni 1918.

Naarmate de duur van den wereldoorlog grootere verhoudingen aanneemt, komen wij telkens voor nieuwe verrassingen te staan. Eerst was het de verwondering, dat de Centrale Mogendheden, ondanks den tegenstand van een zoo groot aantal vijanden, toch hare offensieve kracht konden behouden. Perspectief was echter door deze omstandigheid nog niet ontstaan, totdat op het moment van de ineenstorting van het voormalige Tsarenrijk de oogen openingen voor de geweldige veranderingen in politiek en economisch opzicht, die deze krijg in zijn gevolg met zich zou voeren. En thans staan wij voor een nieuw bedrijf in het drama, dat sinds vier jaren iederen wereldburger als actief medespelende heeft opgeroepen. Oostenrijk, binnen welks grenzen het reeds zoo lang onheilspellend heeft gerommeld, staat naar het schijnt voor groote gebeurtenissen. Nog weten wij slechts bij benadering een oordeel te vormen, doch de geweldige daling van den Kronenkoers in alle neutrale landen en zelfs in Duitschland, geeft ons een sterke aanduiding. Nog bestaat de mogelijkheid, dat het ergste voorloopig kan worden voorkomen. Wellicht is het pas aangevangen Oostenrijksche offensief aan het Italiaansche front een middel om de beslissing te verschuiven, doch in dat geval is het te verwachten, dat na een periode van stilstand opnieuw de demonen der verbrokkeling losbreken.

Van de beurs te Weenen hebben ons geen berichten bereikt. Vermoedelijk is daar ter stede wel een heftige reactie ontstaan, doch nauwkeurige mededeelingen of bepaalde koersen zijn hier niet bekend geworden. Wel heeft de censuur eenige berichten doen passeeren, die een zoo gunstig mogelijk licht op de verhoudingen in Oostenrijk werpen. Zoo werd o.a. gewezen op het bestaande plan, om twee bankinstellingen te Weenen te doen samensmelten. Het betreft hier de Bank- en Wechselstube A.G. Mercur en de Allgemeine Verkehrsbank. De Verkehrsbank, die gedurende den oorlog haar arbeidssfeer sterk heeft uitgebreid en haar kapitaal, dat bij het uitbreken van den oorlog Kr. 50,4 miljoen bedroeg, inmiddels door twee uitgiffen van nieuwe aandelen tot Kr. 75 miljoen, benevens een reserve van Kr. 28 miljoen heeft opgevoerd, zal vermoedelijk in de „Mercur” worden opgenomen. Bij de „Mercur” is de Bank für Handel & Industrie te Berlijn betrokken. Ook de „Mercur” heeft rijkelijk van de oorlogs-conjunctuur kunnen profiteren; het aandelenkapitaal der instelling is door de voor eenige maanden plaats gehad hebbende emissie verhoogd tot Kr. 80 miljoen, waarnaast een reserve paraisseert van Kr. 42 miljoen. Door het overnemen der Verkehrsbank zou derhalve een nieuwe „Grossbank” in Oostenrijk ontstaan; de naam der nieuwe instelling zal vermoedelijk luiden „Allgemeine privilegierte Verkehrsbank Mercur”.

Op de beurs te Berlijn is de vaste stemming, ondanks de minder gunstige berichten uit het bondgenootschappelijke land, overheerschend gebleven. Tegen de overspeculatie hebben de officieele organen, als de vereeniging voor den effectenhandel te Berlijn en de bankiers-vereeniging, aldaar, stelling genomen, doordat zij een rondschriven tot hare leden hebben gericht, waarin zij er aan herinneren, dat de vroeger reeds gegeven waarschuwing tegen speculatie ook ten opzichte van niet-beursbezoekers behoort te worden gehandhaafd, zoodat het verleen van voorschotten zooveel mogelijk dient te worden vermeden. Eenigszins zal deze waarschuwing ongetwijfeld helpen; er dient echter niet uit het oog te worden verloren, dat de aankopen van den laatsten tijd toch meestal reeds met contant geld zijn geschied, zoodat slechts een betrekkelijk kleine groep der bevolking uitgesloten wordt van het buiten iedere verhouding opvoeren der koersen.

Behalve op de effectenbeurs vinden ook op de valutamarkt thans groote transacties plaats, vooral in Kronen bankbiljetten, die op zeer uitgebreide schaal ten verkoop worden aangeboden. Er wordt in de Deutsche financiële pers reeds op gewezen, dat de handel in buitenlandsche valuta's echter niet onbeperkt mag plaatsvinden. Zij, die hun beroep maken van het wisselen van vreemd geld, mogen dit toch niet uitbreiden boven Mk. 1000 per persoon en per dag, hoewel het natuurlijk uiterst moeilijk is dezen maatregel nauwkeurig op te volgen. Duitschland wordt op het oogenblik letterlijk overstroomd met Oostenrijksche bankbiljetten, die op allerlei wijzen over de grenzen zijn gesmokkeld en daar te gelde worden gemaakt, teneinde vóór de gevreesde ineenstorting althans nog een gedeelte te kunnen redden.

Op de effectenmarkt is, zooals reeds gezegd, de stemming optimistisch gebleven. De hausse-beweging voor petroleumwaarden heeft verderen voortgang gehad, speciaal voor

aandeelen Deutsche Erd-öl en Steaua Romana; de eerste waren gezocht in verband met het aanboren van een naar het schijnt zeer sterk erupteerende nieuwe bron, de tweede als gevolg van het vrijgeven der stukken door de Rijksbank. Het is thans voldoende bij het verhandelen der aandelen Steaua Romana een verklaring over te leggen, dat de stukken bij het betreffende afstempelings-kantoor zijn ingeschreven. Ook scheepvaartwaarden werden tot voortdurend hoogere prijzen uit de markt genomen, waarbij eenzijdig gewag werd gemaakt van ook hier ter plaatse reeds gereleveerde nieuwe plannen, die met name bij de H.A.P.A.G. zouden bestaan en anderzijds de aandacht werd gevestigd op de mogelijkheid van aankoop van schepen door de Deutsche Regeering, welke vaartuigen dan zouden moeten dienen als remplantanten, aan Hollandsche reeders te verkoopen ter vervanging van getorpedeerde tonnenmaat, zooals o.a. met de „Westmark” en de „Gutenfels” reeds geschied is. Af en toe werd de geanimeerde stemming eenigszins verstoord door de vrees, dat in het plenum der Rijksdagzitting de nieuwe beursbelastingen niet aangenomen zullen worden, zooals zij door de desbetreffende Rijksdagcommissie zijn geamendeerd, doch dat drukkender bepalingen nog ingelast zullen worden. Niettemin oefende deze vrees slechts een voorbijgaanden invloed uit en werd ten slotte de markt beheerscht door den vrij gunstigen gang van zaken, dien het offensief aan het Westelijk front voor de Deutsche legers neemt. Een uitzondering vormden hier Oostenrijk-Hongaarsche waarden, die overwegend en voortdurend aangeboden bleven. Daarentegen waren Russische coupons tot hoogere prijzen gevraagd, in verband met het opheffen van het betalingsverbod aan het vroeger Tsarenrijk.

De beurs te Parijs gaf niet veel wijziging te aanschouwen; zoo mogelijk was een nog sterkere depressie waar te nemen, als gevolg van de ongunstige resultaten, door de Fransche spoorweg-maatschappijen in het jaar 1917 behaald. Weliswaar zijn de verliezen door staatsgarantie gedekt, doch de betrokken aandeelhouders vinden op deze wijze geen al te mooi perspectief geopend. De vrachten zijn onlangs, met ingang van 15 April j.l. met 25 pCt. verhoogd, doch deze verhooging zal slechts voor een gedeelte in de meerdere exploitatiekosten tegemoetkomen. Behalve door deze grootere kosten worden de mindere ontvangsten voor de Noorder- en Oosterspoorwegen voor een groot gedeelte veroorzaakt door de militaire transporten, die met den Staat worden verrekend op grond van een contract uit het jaar 1898; het spreekt vanzelf, dat de toenmaals bedongen vergoedingen in het geheel niet meer in overeenstemming zijn met de eischen van den tegenwoordigen tijd. Zoo is bij de Nord het verlies gestegen van fr. 96,78 tot fr. 110,44 miljoen, de Oosterspoorweg heeft van den Staat een bedrag van fr. 65,80 miljoen te vorderen; de Paris-Lyon-Méditerranée toont een verlies aan van fr. 94,24 miljoen. Het gezamenlijk deficit van de vijf groote Fransche spoorwegen steeg in 1917 tot fr. 321 miljoen tegen fr. 208 miljoen in 1916, fr. 232 miljoen in 1915 en fr. 237,50 miljoen in 1914. Bij de overigens ook niet zeer mooie vooruitzichten behoeft het geen verwondering te wekken, dat de beurs te Parijs geen opgewekte tendens te aanschouwen heeft gegeven.

Te onzent was de stemming geheel anders. De staatsfondsenmarkt bleef vrijwel verlaten, hoewel, onder den invloed van de vrij ruime en stabiele geldmarkt, toch met een vasten ondertoon voor de inheemsche soorten. Van buitenlandsche papieren waren Russen wat meer gezocht met een iets levendiger handel, hoewel de prijzen slechts uiterst geringe variaties hebben aangetoond.

Voor de lokale afdelingen echter hebben een stemming te aanschouwen gegeven, geheel tegenovergesteld aan die van de laatste weken. In den aanvang van de berichtperiode was dit nog niet zoo sterk het geval; toen overheerschte nog de neerdrukkende tendens, die aan onze beurs meestal samen gaat met successen van de Deutsche legers aan het Westelijk front. Door de een of andere onnaspeurlijke oorzaak echter schijnt het publiek te onzent overtuigd te zijn geworden, dat meer serieuze vredes-onderhandelingen thans gaande zijn. Of dit moet worden verklaard uit de algemeene overweging, dat de militaire operaties ten slotte toch niet tot een oplossing zullen voeren, dan wel of de naderende arbeiders-conferentie te Londen, waar ook buitenlandsche vertegenwoordigers uitgenoodigd zijn, de hoop op een vrede door vergelijk levendiger heeft doen worden, hetzij, dat de vaag tot ons doordringende gebeurtenissen in Oostenrijk het beeld van het uiteenvallen van het blok der Centrale Mogendheden en hiermede dat van het einde van den bloedigen krijg hebben opgeroepen, valt niet met zekerheid te zeggen. Wellicht hebben alle drie de hier genoemde factoren medegewerkt aan onze beurs een z.g.

„Vredes”-stemming te doen ontstaan, waardoor plotseling de kooplust weder werd aangewakkerd.

	11 Juni	14 Juni	17 Juni	Rijzing of daling.
5 % Ned. W. Schuld	91 ¹⁵ / ₁₆	91 ¹⁵ / ₁₆	91 ¹⁵ / ₁₆	+ ¹ / ₈
4 ¹ / ₂ % „ „ „ 1916	92	91 ¹⁵ / ₁₆	92 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
4 % „ „ „ 1916	86	85 ³ / ₄	85 ¹⁵ / ₁₆	- ¹ / ₁₆
3 ¹ / ₂ % „ „ „	76 ¹ / ₄	77 ¹ / ₄	77 ¹ / ₄	+ 1
3 % „ „ „	68 ⁷ / ₈	69 ³ / ₁₆	69 ⁷ / ₃₂	+ ¹¹ / ₃₂
2 ¹ / ₂ % Cert. N. W. S.	58 ¹⁵ / ₁₆	58 ⁷ / ₈	58 ³ / ₄	- ¹ / ₁₆
5 % Oost-Indië 1915	95 ⁷ / ₈	96 ¹ / ₁₆	96 ¹ / ₁₆	+ ³ / ₁₆
4 % Hongarije Goud	44	44	44	
4 % Oostenr. Kronenrente	37 ¹ / ₁₆	35 ¹¹ / ₁₆	36 ¹ / ₄	- ¹³ / ₁₆
5 % Rusland 1906	24	24	24	
4 ¹ / ₂ % Iwangorod Dombr. . . .	21	20	21	
4 % Rusland Cons. 1880 . . .	19 ¹ / ₈	20 ³ / ₈	21 ⁷ / ₈	+ 2 ³ / ₄
4 % Rusl. bij Hope & Co. . .	20 ¹ / ₁₆	22 ⁷ / ₁₆	22 ¹ / ₂	+ 2 ⁷ / ₁₆
4 ¹ / ₂ % China Goud 1898 . . .	53 ¹ / ₂	53 ¹ / ₂	53 ¹ / ₂	
5 % Brazilië 1895	56 ³ / ₄	57 ⁹ / ₁₆	57	+ ¹ / ₄

Het eerst uitte zich dit in de *tabaksafdeeling*. De dividend-declaraties van de Senembah en de Medan hadden reeds de aandacht gevestigd op de gunstige opvattingen, die in leidende tabakskringen ten opzichte van de naaste toekomst overheerschend waren. Ook toonden de balanscijfers van diverse ondernemingen aan, dat er geen gebrek bestaat aan geldmiddelen, doch dat, waar overgegaan werd tot het declareeren van een meer conservatief dividend, dit moet worden toegeschreven aan het verlangen, zich zooveel mogelijk te onttrekken tegen verrassingen, die de komende tijden kunnen brengen. Het lag dan ook voor de hand, dat groote kooplust voor tabakswaarden zou ontstaan, indien de kansen op den vrede wat gunstiger werden en het vooruitzicht op nog grootere ontvangsten voor de betrokken tabaksondernemingen hiermede onder een beteren gezichtshoek zouden komen. Ook dekkingsaankopen hebben tot het schielijk herstel der koersen medegewerkt, voornamelijk in aandelen Senembah. Over het geheel kan echter worden gezegd, dat de gansche afdeeling van een optimistischen kijk op de naaste toekomst heeft blij gegeven.

Van de *rubbermarkt* kan hetzelfde niet in die mate worden geconstateerd. Wel was ook hier de stemming gunstiger, doch zij kon niet zoo lang worden volgehouden, zoodat aan het einde der berichtperiode de koersen dan ook eerder een neiging tot afbrokkeling vertoonden. Voor een deel is deze houding te verklaren uit de omstandigheid, dat de tabaksondernemingen wel besloten hebben tot inkrimping van haar aanplant, doch hiertoe nog niet zijn overgegaan, zoodat bij het aanbreeken van meer gunstige omstandigheden wellicht de toepassing van dit besluit geheel achterwege zal kunnen blijven, terwijl de rubberplantages reeds den maatregel in werking hebben gesteld. Bovendien zijn de kostenbesparingen bij een beperking van den tabaksverbouw veel aanzienlijker dan bij de rubber-maatschappijen, zoodat bij meer normale verhoudingen de tabaksondernemingen vermoedelijk eerder van den beteren toestand profit kunnen trekken dan de rubber-maatschappijen. Een zeer sterke teruggang toonden de aandelen Amsterdam-Tapanoeli juist heden aan; echter moet hier in aanmerking worden genomen, dat de genoteerde vorige koers van zeer ouden datum is en dus niet „massgebend” kan worden geacht.

De markt voor *suikerwaarden* kon ook van de betere stemming profiteren, hetgeen voor de hand ligt, als men de lage prijzen van de suikerverkoopen thans beschouwt en in aanmerking neemt, hoeveel beter deze kunnen worden, indien de beperkingen, zoowel wat het gebruik, als wat de verschepingen betreft, eenmaal worden opgeheven, hetgeen toch voor een deel reeds bij het intreden van den vrede het geval zou kunnen zijn. Ter beurze werden deze vooruitzichten thans reeds in de koersen verdisconteerd en werden vooral aandelen Handelsvereniging „Amsterdam” tot hogere prijzen gezocht. Ook de overige cultuur-aandelen echter werden medegesleept door de algemeen opgewekte stemming en door de geanimeerde houding voor aandelen Nederlandsch-Indische Handelsbank, die gevraagd waren in verband met de dividend-declaratie op de aandelen en winstbewijzen Nederlandsch-Indische Landbouw-Maatschappij, van welke onderneming de Nederlandsch-Indische Handelsbank het aandelen-kapitaal bezit. Tot voor zeer korten tijd was men algemeen van meening, dat geen uitkeering tot verdeling zou komen.

De markt voor *petroleumwaarden* werd gunstig beïnvloed door de buitenlandsche noteeringen voor aandelen Steaua Romana en Astra Romana, waardoor in de eerste plaats deze soorten van een scherpe rijzing konden profiteren. In aansluiting hiermede monteerden ook aandelen Geconsolideerde Hollandsche Petroleum Maatschappij, naar men weet, de „holding-company” van aandelen Astra Romana. De rijzing was hier echter relatief veel minder

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Jult	Mais Jult	Haver Jult	Tarwe Jult	Mais Jult	Lijnzaad Jult
15 Juni '18	220 ³⁾	145	70 ^{7/8}	12,45	5,55	24,50
8 Juni '18	220 ³⁾	136 ^{7/8}	67	12,55	5,10 ⁴⁾	24,05 ⁴⁾
15 Juni '17	223	155 ^{1/2}	64 ^{3/8}	18,35	13,40	25,35
15 Juni '16	103	72 ^{1/4}	39 ^{1/2}	7,20 ⁴⁾	3,95 ⁴⁾	11,10 ⁴⁾
15 Juni '15	102 ^{3/8}	73 ^{3/8}	44 ^{3/8}	11,90	4,95	11,10
20 Juli '14	82 ¹⁾	56 ^{3/8} ¹⁾	36 ^{1/2} ¹⁾	9,40 ²⁾	5,38 ²⁾	13,70 ²⁾

1) per Dec. 2) per Sept. 3) offic. vastgest. locoprijs. 4) per Juni

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	17 Juni 1918	10 Juni 1918	17 Juni 1917
Tarwe	572,50 ¹⁾	572,50 ¹⁾	588,— ¹⁾
Rogge (No. 2 Western) ..	—	—	nom.
Mais (La Plata)	—	—	345,— ¹⁾
Gerst (46 lb. feeding)....	—	—	345,— ¹⁾
Haver (inlandsche)	21,— ¹⁾	21,— ¹⁾	20,— ¹⁾
Lijnkoeken (Noord-Ame- rika van La Plata-zaad)	—	—	200,— ¹⁾
Lijnzaad (La Plata)	—	—	nom.

1) Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	9-15 Juni 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeent. tijdoak 1917	9-15 Juni 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeent. tijdoak 1917	1918	1917
Tarwe.....	—	—	243.231	—	—	38.227	—	281.458
Rogge	—	—	8.465	—	—	—	—	8.465
Boekweit	—	—	2.314	—	—	—	—	2.314
Mais	—	—	89.901	—	—	54.349	—	144.250
Gerst	—	—	30.600	—	—	11.886	—	42.486
Haver	—	—	10.025	—	—	27.269	—	37.294
Lijnzaad	—	—	8.322	—	—	7.560	—	15.882
Lijnkoek.....	—	—	34.078	—	—	27.785	—	61.863
Tarwemeel	—	—	18.259	—	—	3.051	—	21.310

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor België.

Tarwe	6.962	117.953	172.537	—	—	—	117.953	172.537
Mais	3.267	66.843	7.479	—	—	—	66.843	7.479
Rogge	—	5.174	—	—	—	—	5.174	—
Tarwemeel	—	—	—	—	—	—	—	—
Gerst	—	13.347	667	—	—	—	13.347	667

vens verwacht, om waarschijnlijk spoedig te worden gevolgd door de „Hollandia”, die onlangs onderweg van Argentinië naar Nederland te New York is aangekomen. Verder wordt bericht, dat behalve de onlangs uitgevaren „Hector” en „Zijldijk”, ook de „Nieuw-Amsterdam” eene lading landbouwproducten, vooral tarwe- en maïsbloem zal aanbrengen.

SUIKER.

Gedurende de afgelopen week zijn verkwikkende regens gevallen, die aan de bietvelden ten goede gekomen zijn. Verdere neerslag blijft gewenscht. Volgens F.O. Licht's berichten bedraagt de inkrimping van den aanplant in Duitschland, die aanvankelijk op 10 en daarna op 8 % aangenomen werd, feitelijk slechts 4 tot 5 %.

De verschillende suikermarkten bieden geen nieuwe gezichtspunten.

Op Java, waar de nieuwe campagne nu in vollen gang is, blijven verkoopters hunne suiker op eene onwillige markt aanbieden, hetgeen tot verdere afbrokkeling der prijzen leidt. Superieur werd tot f 6^{3/4}, No. 12/14 tot f 5^{3/4} verkocht. Naar verluidt wordt in den laatsten tijd door sommige suikerfabrikanten van Nederland uit zelfs direct met Londense makelaars gewerkt en offertes van suiker uit den nieuwen oogst gemaakt of orders daarop gesolliciteerd, hetgeen slechts eene verdere demoralisatie der markt tengevolge kan hebben.

De afscheppingen van Java van 1 April t/m ult. Februari worden door de Handelsvereniging te Batavia als volgt gespecificeerd:

	1917/18	1916/17	1915/16
Nederland en Ned. f.o.	—	31.673	413 tons
Engeland	312.657	546.333	219.802 „
Frankrijk	34.429	69.509	72.863 „
Noorwegen	19.754	11.836	— „
Italië	—	20.697	— „
Griekenland	8.000	—	— „
Suez	18.209	11.904	19.871 „
Port-Said f.o.	12.197	18.164	40.272 „
San Francisco	10	—	— „
Vancouver	—	6.000	— „
Singapore	160.447	51.717	43.987 „
China	2.311	6.980	16.443 „
Hongkong	146.121	121.520	163.757 „
Japan	79.760	49.312	48.188 „
Britsch-Indië	332.778	362.355	406.989 „
Australië	—	21.851	45.608 „
Siam	21.372	12.142	9.341 „
Diverse havens	104	—	— „
Totaal	1.148.149	1.333.002	1.087.534 tons

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Juni	Londen			New York 96% Centrifugals.
		Tates Cubes No. 1	White Javas fob.	Americ. Granu- lated fob.	
7 Juni 1918....	f —	64/9	—	—	5,92
31 Mei 1918....	—	64/9	—	57/9	5,92
7 Juni 1917....	23.—	53/9	—	32/6	5,77 a 5,89
7 Juni 1916....	31.—	47/1 ^{1/2}	21/—	30/6	6,39
21 Juli 1914....	11 ^{13/32}	18/—	—	—	3,26

RUBBER.

De rubbermarkt had in de afgelopen week een wat opgewekter voorkomen. De stemming was iets vaster en de prijzen konden zich geleidelijk 1 d. verbeteren. Men verwacht wel een betere markt, zoodra aan den tegenwoordigen hoogst onzekeren toestand een einde gemaakt zal zijn.

De week sluit op de volgende noteringen:

Prima Hevea Crêpeloco/Juni 2/2 ^{1/2}	einde vor. week: ..	2/1 ^{1/2}
Juli/Dec.....	2/4	Juli/Sept. 2/2 ^{1/4}
		Oct./Dec..... 2/3 ^{1/4}
smoked Sheets 1 d. minder		smoked Sheets 1 d. minder.
Hard cure fine Para	3/1 3/1

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester, dd. 9 Mei 1918.

Hoewel de fluctuaties op de Amerikaanse katoenmarkt nog steeds zeer hevig blijven, ondervindt de Liverpoolmarkt daarvan slechts in veel mindere mate den invloed, zoodat de noteringen daar tenslotte zeer weinig veranderd zijn. De positie voor de importeurs in Liverpool wordt steeds moeilijker en de nog voorradige partijen worden geregeld duurder, niettegenstaande de fluctuaties in de termijnmarkt. Bovendien zijn alle zeilende partijen Amerikaanse katoen reeds voor aankomst verkocht, zoodat ook deze aanvoeren de positie niet veel gunstiger maken. In Amerika geschiedt het tegendeel en voorraden worden daar steeds grooter, terwijl de vooruitzichten van den nieuwen oogst gunstig zijn en wij hier door gebrek aan vrachtruimte niet van deze voorraden kunnen profiteren. Voorloopig zal hierin nog wel geen verandering ten goede komen. De voorraden van Egyptische katoen zijn vrij groot en prijzen zijn wat lager.

In garens is niets nieuws te vermelden. De arbeiders in de katoenspinnerijen hebben weer een loonsverhooging gevraagd, die ongetwijfeld gedeeltelijk zal worden toegestaan, zoodat de productiekosten dan nog hooger zullen worden. Er worden weinig zaken gedaan; voor spoedige levering hebben spinners niets aan te bieden en zoowel koopers als verkoopters zijn huiverig om contracten op langen termijn aan te gaan. De meeste zaken, die gedaan worden, zijn voor de binnenlandsche consumptie en voor Regeeringsorders, terwijl de exporthandel vrijwel geheel stilstaat. Prijzen van Amerikaanse garens zijn vast, terwijl Egyptische garens steeds duurder worden. Men vreest, dat bij den beperkten voorraad van ruwe katoen spinners van Amerikaanse garens hun werktijd van 50 pCt. nog wel verder zullen moeten inkrimpen.

In de doekmarkt is weinig verandering, doch prijzen blijven zeer vast. Fabrikanten, die nog leveren kunnen, verkoopen alleen tegen volle prijzen en houden er rekening mede, dat zij ook de loonen wel spoedig verder zullen moeten verhoogen. Van Indië komen wel aanvragen binnen, doch slechts enkele zaken zijn tot stand gekomen. Zuid-Amerika en de kleinere markten blijven geregeld orders zenden.

Noteeringen voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	17 Juni '18	10 Juni '18	3 Juni '18	18 Juni '17	17 Juni '16
New York voor Middling ..	30,50 c	29,70 c	29,— c	26,20 c	12,85 c
New Orleans voor Middling	31,25 c	30,38 c	30,— c ¹⁾	24,75 c	12,69 c
Liverp. v. Good Midd. Americ.	22,60 d	22,56 d	22,06 d	18,— d ²⁾	8,16 d ²⁾

¹⁾ 1 Juni. ²⁾ Middling.

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '17 tot 14 Juni '18	Overeenkomstige perioden	
		1916-'17	1915-'16
Ontvangsten Gulf-Havens..	6066	6898	7208
„ Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	3918	2462	2460
„ „ 't Vasteland			
„ „ Japan etc...			
		453	—

Voorraden in duizendtallen	14 Juni '18	14 Juni '17	14 Juni '16
Amerik. havens.....	1200	812	915
Binnenland.....	881	648	514
New York	—	86	193
New Orleans	—	203	210
Liverpool	271 ¹⁾	445	664

¹⁾ 15 Juni.

WOL.

Op de Zuid-Amerikaansche markten nemen de zaken geen grooten omvang en zij hebben steeds een zeer kalm verloop.

De Heeren Dalgety & Co. publiceeren een interessante vergelijkende tabel van de waarde van Australische Merinos en Crossbred wol gedurende de laatste 10 jaren.

	Merinos vuil	Merinos gezuiverd	Crossbred vuil	Crossbred gezuiverd
1916-'17	33 1/2	46 1/2	29	39
1915-'16	24 1/2	44 1/2	23 1/4	27
1914-'15	18 3/4	28	18	22 1/4
1913-'14	20 1/4	28	15	20 3/4
1912-'13	19 1/2	26 1/2	15 3/4	20 1/2
1911-'12	18 1/2	24 3/4	14 3/4	17 3/4
1910-'11	18 1/4	24 1/2	15 1/4	20
1909-'10	21	25 1/4	18 1/2	20 1/2
1908-'09	19	23 3/4	15 1/2	16 1/2
1907-'08	20 1/2	27 1/4	17 1/2	26 1/4

De wereldproductie van wol wordt bij benadering als volgt aangenomen:

Noord-Amerika	152.490.000	K.G.
Midden-Amerika en West-Indië	375.000	„
Zuid-Amerika	238.706.850	„
Europa	401.700.020	„
Azië	136.573.000	„
Afrika	103.840.235	„
Australië	383.570.470	„
Totaal	1.418.255.575	K.G.

PETROLEUM.

(Ontleend aan den „Petroleum Review” van 19, 27 April, 4, 11, 18, 25 Mei 1918.)

Londen. De prijzen van geraffineerde petroleum, welke in de maand Maart 1 s. 7 1/2 d. voor Water White en 1 s. 6 1/2 d. voor Standard White waren, zijn in Mei door de „Control Board” verhoogd. Zij bedragen nu:

Standard White.. 1 s. 10 1/2 d.
Water White 1 s. 11 1/2 d.

De prijzen voor smeerolie waren:

	5 April/3 Mei	10/24 Mei
American pale.....	£ 36—41	£ 35—41
American red	£ 36—42	£ 35—42
American filt. cyl. ...	£ 42—58	£ 42—58
American dark cyl. ...	£ 38—43	£ 38—43

De prijzen voor benzine bedroegen:

April Mei
No. 2.. 3 s. 5 1/2 d. 3 s. 8 d. per gallon.
No. 3.. 3 s. 4 1/2 d. 3 s. 7 d. „ „

In Schotland en Ierland zijn deze prijzen met 1 d. per gallon verhoogd.

De prijzen, door consenthouders betaald voor Amerikaansche terpentijn, bedroegen:

Maximumprijs	125 s.
19 April	124 s. 3 d.
26 „	124 s.
3 Mei	124 s.
10 „	120 s.
17 „	120 s.
24 „	118 s.

Stookolie en vethoudende oliën worden niet officieel genoteerd.

De voorraden paraffine zijn klein, voornamelijk die met hoog smeltpunt. De prijzen bedroegen, in verhouding tot het smeltpunt:

12 April
 9 3/4 d.—11 d. || 19 „ | 10 d.—11 1/2 d. |
| 26 „ en daarna | 10 1/2 d.—1 s. |

Liverpool. Petroleum-producten vinden vasten verkoop. Amerikaansch gaat tegen 1 s. 5 d.—1 s. 6 d. per gallon. Er is geen Russische olie aan de markt. Benzine staat 3 s. 3 d. genoteerd.

Bakoe, 14 Mei. Er heerscht voortdurend vaste vraag naar ruwe olie. Voor Bakoe en Grosny is de prijs 96 kopeken het peod.

New York. De prijzen waren van 19 April tot 24 Mei:

Geraffineerd in kisten .. 16,75 c. per gallon
Standard White in vaten 12,70 „ „ „
Credit Balances
 4,00 „ „ „ || Pennsylvanian Crude .. | \$ 4,— per vat. |

Philadelphia.

Standard White 12,70 c. per gallon.

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
10/15 Juni 1918	—	—	—	50/-	—	225/-
3/8 „ 1918	—	—	—	50/-	—	225/-
11/16 Juni 1917	—	—	f 7,—	40/-	f 52,25	145/-
12/17 Juni 1916	—	—	„ 16,—	8/-	„ 110,—	155/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
10/15 Juni 1918	69/-	101/3	200/-	120/-	—	Kr. 205
3/8 „ 1918	69/-	101/3	200/-	120/-	—	„ 175
11/16 Juni 1917	69/-	101/3	150/-	108/-	—	„ 180
12/17 Juni 1916	34/-	87/6	97/6	45/-	f 6,50	„ 33.50
Juli 1914	fr 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

17 Juni 1918. In de afgelopen week kwamen van het buitenland geen scheepvaartberichten binnen.

De vaart van Nederland op Skandinavië zal vermoedelijk spoedig hervat worden; de scheepsruimte wordt echter beperkt tot 50.000 bruto reg. tons, of ongeveer 75.000 tons laadvermogen. Geen vergunning tot uitvaren zal gegeven worden, tenzij de schepen voorzien zijn van een z.g. Geleitschein. Naar verluidt, zouden de naar Swinemünde opgebrachte schepen reeds vrijgelaten zijn.

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivo- stock West Europa	Chili West Europa (salpeter)
10/15 Juni 1918.....	275/-	500/-	—	185/-
3/8 „ 1918.....	275/-	500/-	—	185/-
11/16 Juni 1917.....	350/-	450/-	—	170/-
12/17 Juni 1916.....	102/6	145/-	—	140/-
Juli 1914.....	14/6	16/3	25/-	22/3

Overige noteringen per ton van 1015 K.G.

RIJNVAART.

Week van 10 tot 17 Juni 1918.

Sedert de vorige opgave is de toestand in de laadhavens aan de Ruhr weinig veranderd. De waterstand bleef vallende; niettemin was de aanwezige scheepsruimte voldoende om de aangeboden transporten uit te voeren. De vrachten stegen echter wederom een weinig en werden aan het einde der week met Mk 3.— per ton van Duisburg naar Mannheim genoteerd. Het sleeploon werd onveranderd met 12/14 pf. per Centner genoteerd.

Indien het water in den Rijn niet weldra gaat wassen, zal men dit jaar buitengewoon vroeg met laag water hebben te rekenen. De algemeene opinie is echter, dat de toestand van den Rijn zal verbeteren zoodra het in Zwitserland warmer wordt en de sneeuw dientengevolge zal kunnen smelten om het Bodenmeer te voeden.

Van Rotterdam naar de Ruhrhavens bleef de vorige week ingetreden verhooging van sleeploon door aandrang van schepen nog eenige dagen van kracht. De notering was eerste helft der week 50 cents tarief + 90/70 cents; einde der week door ingetreden slapte was de stand 50 cents tarief + 60 cents per last. Vrachten werden niet genoteerd.

ADVERTENTIËN

De N.V. Nederlandsche Huistelefoon-Maatschappij

ROTTERDAM

Telefoon 3600

's-GRAVENHAGE

Telefoon H 280, 300

GRONINGEN

Telefoon 1555

levert uit voorraad TELEFOON-, SCHEL-, ELECTR. KLOK-INSTALLATIES, etc., in huur en koop.

Herstelt en onderhoudt onder garantie ook alle niet door haar uitgevoerde installaties.

PROSPECTUS GRATIS.

NEDERLANDSCHE GRONDBRIEFBANK

HEERENGRACHT 495, AMSTERDAM

5 pCt. Obligatiën (Grondbrieven) tegen Beurskoers
Gecertificeerd door de Centrale Trust-Compagnie

Verkrijgbaar in stukken van f 2500,—, f 1000,—, f 500,— en f 100,— op elk goed effectenkantoor

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

AMSTERDAM

Geregelde
Passagiers- en Vrachtdienst
met nieuwe, moderne
post-stoomschepen

TÜSSCHEN

AMSTERDAM

EN

ZUID-AMERIKA

VIA

NEW YORK

GRONINGSCHЕ CREDIET- EN HANDELSBANK

GRONINGEN, APELDOORN, APPINGEDAM, ASSEN EN VEENDAM

Kapitaal f 5.000.000,—

Geplaatst en volgestort f 2.000.000,—

Reserves ruim. f 387.000,—

VERSCHAFT BEDRIJFSKAPITAAL AAN
LANDBOUW, HANDEL EN NIJVERHEID

INCASSO . — DEPOSITO — SAFE DEPOSIT

HAARLEMSCHЕ BANKVEREENIGING

HAARLEM, AALSMEER, BEVERWIJK, BLOEMENDAAL, EDAM, HILLEGOM,
HOOFDDORP, LEIDEN, LISSE, PURMEREND, IJMUIDEN, ZANDVOORT.

Volgestort Kapitaal f 3.050.000,—

Reserve f 721.500,—